

BUITEN

11^e JAARGANG N°. 33.

ZATERDAG 18 AUGUSTUS 1917.

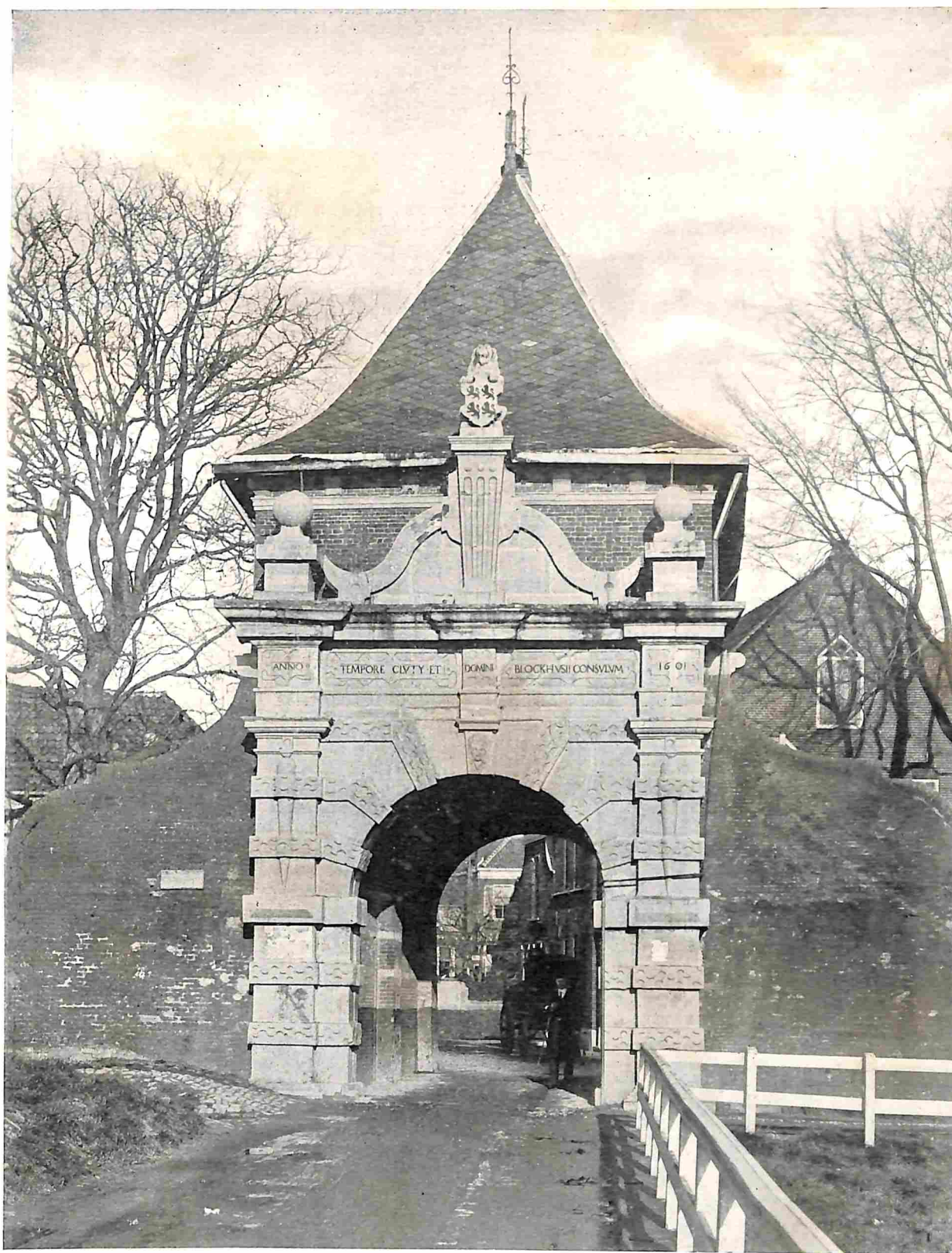

Foto C. Steenbergh.

DE VEERPOORT TE SCHOONHOVEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE VEERPOORT TE SCHOONHOVEN, ILLUSTRATIE . . .	BLZ. 385
DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW BALSAME, DOOR GERTRUDE ATHERTON (33) . . .	„ 386
BLAADRENDANS (GEDICHT), DOOR EDWARD B. KOSTER . . .	„ 387
VOLLENHOVE, (SLOT), DOOR DR. P. W. J. VAN DEN BERG, GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 388—391
FÖHN, NAAR HET DUISCH VAN P. ROSEGGER, DOOR HAJEM . . .	BLZ. 390
DE WYANDOTTES, DOOR C. S. TH. VAN GINK, GEÏLL. . .	BLZ. 392—395
SPREEKWOORDEN VAN RUSSISCHE JODEN, DOOR H. . .	BLZ. 394
HET AMERIKAANSCH DUEL, DOOR EWALD GERHARD SEELIGER (39) . . .	„ 395
GEZICHT OP SCHELLINKHOUT, ILLUSTRATIE . . .	„ 390
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balsame

(33) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

ZIJ waren nu in de gevangeniswoonkamer, en zij stond daar, met het hoofd achterover geworpen en schitterende oogen. Zoodra zij binnen getreden was had zij haar zwaren hoed en sluier afgelegd, en haar handen door haar geplette haar gehaald. Rush, die erg zenuwachtig en opgewonden was, maakte een snelle beweging alsof hij op haar toe wilde treden, en haar handen vatten. Doch eerst later, toen zij alleen was, besefte zij, dat zij wellicht een gelegenheid had laten voorbijgaan om een vlam aan te wakkeren, die, naar zij beurtelings vreesde en betwijfelde, aan het kwijnen was; zij dacht niet aan hem, en riep blij uit:

„Het is een wondere sensatie, te voelen dat je dergelijke vrienden gemaakt hebt. Goeie hemel! Wat logen ze! En zoo overtuigend! Een oogenblik lang stond ik er heelemaal buiten, en voelde sterk hoe zwak de zaak van de beklagde stond. Daar komen ze aan. 't Is net of ik nooit tevoren werkelijk van ze gehouden heb.” En zij liep naar de deur om het uitgelaten trio binnen te laten, dat dien dag hun edelste offer gebracht had aan de zaak der vriendschap en Elsinor. Mevrouw Balsame kuste en omhelsde hen, en droogde hun tranen van opwinding, terwijl Rush, wiens verachtelijk kleine rol in het drama van dien dag geheel vergeten scheen, de trap afsloep en zoo de gevangenis uit.

Hij kwam Alys Crumley tegen terwijl zij op het punt was om den tram naar Elsinore te nemen, en zij keerde even naar hem terug en wenschte hem hartelijk geluk.

„Je brein werkte als de bliksem zoo snel,” zei ze met werkelijk enthousiasme. „Ik weet dat je pas begonnen bent, maar ik kan me best voorstellen . . . was mevrouw Balsame niet dol van blijdschap?”

„Ja, met wat haar vriendinnen voor haar gedaan hadden,” antwoordde hij neerslachtig. „Ik schijn heelemaal niet mee te tellen.”

Er zijn sommige impulsen, geboren uit plotselinge gunstige gelegenheden, die voor een menschenkind te sterk zijn om te weerstaan. „Ga met me mee naar huis om te souperen,” zeide Miss Crumley met dezelfde spontane warmte. „Je ziet er zoo moe uit, en moeder heeft me Maryland kapoen en wafels beloofd. Bovendien wil ik je mijn teekeningen laten zien. Ik ben er zoo trotsch op, dat ik voor de dagbladen teeken.”

„Ik ga mee,” zeide Rush direct.

XXXI.

De volgenden dag werd ook geheel in beslag genomen met het ondervragen van getuigen voor de verdediging. Dr. Lequer, die zoo nu en dan wel eens bij de Balsames was geroepen, als Dr. Anna niet kon, en die ook een oud familievriend der Balsames was, verklaarde, dat er, voor zoover hij wist, nooit een twist tusschen man en vrouw had plaats gehad. Inderdaad

had hij nooit een vrouw als mevrouw Balsame gezien, want zij was nooit neerslachtig, en stortte nooit tranen.

Hij werd opgevolgd door een vrouw die drie jaar lang meid was geweest bij de Balsames, en die hen verlaten had om de toewijding van een loodgieter te beloonen, en tusschen haar en Frieda was een lange reeks van het gewone genre van dienst-meisjes geweest. Juffrouw Figg verklaarde, met een enthousiasme dat triomfeerde over zenuwen en grammatica, dat, hoewel ze vond dat meneer Balsame al net was als andere mannen, vooral aan 't ontbijt, mevrouw Balsame te kalm van aard was om zich dat aan te trekken. Ze had haar nooit woedend gezien. Jawel, ze liet je hard werken, en ze was erg precies, en ze zat nooit met 't meisje in de keuken om 'ns te praten, en je kon je niks geen vrijheden veroorloven zooals je wel bij anderen kon, maar zoo was ze nou eenmaal, van nature trotsch en stil. Ze was erg zuinig maar 'n goeie mevrouw, die geen standjes gaf of je naree, as ze d'r eenmaal zeker van was dat 't meisje bevallen zou, en ze was heelemaal niet krenterig op vrije middagen en avonden. Ze redderde haar eigen kamer en nam stof af in de benedenkamers, behalve dan as d'r ééns in de week schoongemaakt werd. Nee, ze had nooit een pistool gezien. 't Was niks voor haar om in de lajen van 't bureau te snuffelen. Nee, ze had nooit niks gemerkt van jalouzie, of kwaad humeur of zoo, en had 't altijd voor vast gehouden dat mevrouw Balsame niet afwist van wat meneer al zoo deed, en dat, as ze 't wel wist, 't 'r niks kon schelen. Zoo hadt je d'r zooveel. De districtsadvocaat gromde en trompette gedurende den ganschen duur van dit kalme verslag, doch juffrouw Figg nam niet de minste notitie van hem. Ze was goed gedruild en keek recht in de schitterende, blauwe oogen van Rush, alsof ze er door gehypnotiseerd werd.

Nog meer getuigen van minder belang namen den middag in beslag, en wederom keerde mevrouw Balsame met schitterende oogen naar haar gevangenis terug. De verslaggeefsters waren in de wolken. De mannen maakten geen commentaar, terwijl zij achter elkaar de zaal verlieten, doch hun geheele houding drukte een hooghartige en kalme verachting uit.

„'t Gaat prachtig, prachtig!” riep Cummack uit, terwijl hij naast Rush aan de tafel onder de ledige Jury-banken ging zitten. „Maar ik wou toch dat Dr. Anna bij de hand was. De leden van de jury hebben een veel, veel hooger dunk van haar dan van iemand anders; zij heeft de kinderen behandeld en is bij de bevalling van de vrouwen van zowat de heele jury geweest. Zij zou niet rusten voor ze 't gewonnen had.”

„Ze is er naar aan toe, nietwaar?” vroeg Rush. „Zou er eenige kans op zijn dat zij een getuigenverklaring kon afleggen . . . voor het geval dat de zaken verkeerd liepen?”

„De zaken gaan niet verkeerd; maar wat Anna aangaat, die heeft van het heele proces, en trouwens van niets eenige weet. Ik ben gisteren naar het ziekenhuis geweest, want ik had ook aan haar gedacht; maar hoewel ze een tijdje lang wat beter was, is ze nu toch weer erger. Maar, zeg . . . wat denk je wel dat ik ontdekt heb? Die verwenschte courantenlui hebben daar rondgehangen. Die jonge duivel van een Broderick . . .”

Rush ging heel rechtop zitten, terwijl zijn oogen schitterden. „Maar ze hebben toch zeker niet geprobeerd haar te spreken te krijgen? Ik geloof niet dat welk soort van omkooprij ook invloed zou hebben op mevrouw Dissosway . . .”

„Geloof maar gerust dat hij Anna niet te zien heeft gekregen, en dat ze haar nu geen oogenblik uit 't oog zullen verliezen. Maar Broderick schijnt het vaste idee te hebben dat Mevrouw aan Dr. Anna bekend heeft, en dat die arme Anna het pistool ergens in het moeras heeft gegooid . . .”

Rush slaakte een uitroep van afkeer. „Ik begrijp Broderick niet. Hij heeft nu 't proces waar hij naar verlangde, en 't is anders niets voor hem om een vrouw almaar te blijven achtervolgen . . .”

„Dat zei ik ook tegen hem, en hoewel hij niet veel wilde zeggen, maakte ik uit iets wat hij liet vallen op, dat hij bang was, dat een ander, die onschuldig was, en dien hij veel hooger schatte, onder verdenking zou vallen. Kun jij raden wien hij bedoelde?”

Rush schoof zijn stoel achteruit en sprong op. „Nee, absoluut niet. Meer dan één zaak kunnen mijn hersens tegelijkertijd niet verwerken.” Hij was reeds bijna uit de ledige rechtszaal toen Cummack hem stevig bij den schouder vatte.

„Zeg eens, Dwight,” zeide hij met blijkbare verlegenheid, „wacht even. Ik moet je zeggen, dat ik op de een of andere manier aan jou dacht, toen hij probeerde van mij af te komen. En ik moet zeggen dat er een heeleboel dingen zijn, die me zoo langzamerhand te binnen zijn geschoten . . .”

Rush richtte het harde, schitterende blauw zijner oogen op Cummack's gelaat zoodat deze zijn sluwen, doch niet onvriendelijken blik een oogenblik afwendde. „Geloof je dat ik het gedaan heb?” vroeg Rush.

„Nou, dat nou juist niet . . . dat wil zeggen, als je het gedaan hadt, zou ik wel begrepen hebben dat je het deedt omdat jij dacht dat zij een ellendig leven had, of omdat hij haar dien avond misschien zou aanvallen. Je zou het natuurlijk niet om eenige persoonlijke reden gedaan hebben, en niemand weet beter dan ik, dat het bloed je vreeselijk gauw naar je hersens stijgt op jouw leeftijd, vooral als er een mooie vrouw in 't spel is. Als ik er eerder aan gedacht had, dan wil ik je wel zeggen dat ik je zoo gauw mogelijk had laten arresteeren, al was 't alleen maar om Enid te sparen. Maar nou dat de zaken zoover gegaan zijn,

en ze toch vast en zeker vrij uitgaat... en jij zeker op geen medelijden zou kunnen rekenen, — nu laat ik de zaak voor wat ie is; vooral... nou, ik wil je wel zeggen dat Enid zoowat in vertouwen aan Polly verteld heeft, dat jij haar hadt aangeboden haar jouw naam te doen aannemen, zoogauw ze vrij was; en als je al dien tijd op haar verliefd bent geweest, zooals ik vertrouw dat 't geval is— nou, in ieder geval, Dave is niet weer levend te maken. Enne... enfin, ik heb in 't Westen gewoond, en daar is 't niet zoo zeldzaam dat een man d'r op losschiet als hij een vrouw en nog een paar andere dingen in z'n hoofd heeft. Dave was mijn vriend wel, maar ik kan zooiets begrijpen."

Rush had zich teruggetrokken van onder de vriendschappelijke hand die op zijn schouder gelegd was. „Ik heb mevrouw Balfame ten huwelijk gevraagd, maar ze heeft heelemaal nog niet toegestemd," zeide hij.

„Maar dat is ze wel van plan te doen. Maak je daar niet bezorgd over. Vrouwen zijn rare wezens. Laat 'r ja zeggen de eerste keer dat ze in 'n weeke stemming is. Dat is ze tegenwoordig vaker dan vroeger, en je ziet haar vaak genoeg alleen."

„O ja, ik heb haar de laatste tien weken bijna iederen dag alleen gesproken."

Cummack's oogen werden kleiner, en zijn gelaat, dat doorgaans een vriendelijke trek vertoonde, werd nu streng en dreigend. „Je hebt haar niet lief!" riep hij uit. „Je hebt haar niet lief! Als zooveel zotten heb je je leven in de war gestuurd voor een vrouw, en ben je nou teleurgesteld omdat je haar te veel gezien hebt. Maar bij God, nou zul je haar trouwen ook..."

Zij stonden boven aan de wenteltrap in de rotonde, en verscheidene der verslaggevers stonden nog voor de telefooncel beneden.

„Stil!" zeide de advocaat gebiedend. „Ik bèn ook van plan mevrouw Balfame te trouwen als ze het voorstel, dat ik haar op den dag van haar arrestatie deed, aanneemt. Ik heb niets gezegd, dat je het recht geeft zoo maar zonder meer de conclusie te trekken dat ik haar niet langer wensch te trouwen. Maar, bij God, als je me ooit weer durft te dreigen..." En hij hief zijn vuist zoo dreigend op, en zijn strakke gezicht was zoo bleek, en zijn oogen geleken zoo pijnlijk veel op gloeiende kolen, dat Cummack haastig achteruit week.

„Nou, goed, goed!" riep hij van den eersten draai af naar boven. „Geloof maar niet dat ik dat doen zal. En wat er tusschen ons is voorgevallen, is heilig. Nou, ajuus."

XXXII

Den volgenden morgen was de eerste getuige die door den Districtsadvocaat werd opgeroepen, als tegenwicht voor die van Rush van de vorige dagen, de oude Kraus, en nu was het Rush's beurt om te roepen „niet ter zake dienende," enz, zoodat het de jury zoo goed als onmogelijk werd gemaakt om meer te doen dan te raden, wat die cholische persoon met het sterke Duitsche accent beweerde. De Districtsadvocaat streed moedig om Kraus het verhaal te ontlokken van Frieda's nachtelijk bezoek aan den huize Kraus om daar raad te vragen, nadat zij Mevrouw Balfame de keuken had hooren binnentreden vande achterplaats, doch zijn pogingen eindigden in een schreeuwedstrijd tusschen hem en den verdediger, waarbij beiden hun plaats voor de jurybanken verlieten, en voor den zetel van den rechter stonden te kijven als twee nijldige schooljongens. Alys Crumley had aandrang om luid te lachen, doch dit was niet het geval met den rechter. Hij vroeg hen kortaf hoe hij moest opmaken wat hun beider gezichtspunt was, als zij allebei tegelijk praatten. Toen gebod hij Rush om in zoo weinig mogelijk woorden te zeggen welke bezwaren hij maakte, en toen de advocaat voor de verdediging zijn zuiver wettelijke redenen had opgegeven tegen deze getuigenverklaring, die enkel gebaseerd was op hooren-zeggen, liet de rechter Kraus zonder meer weggaan. Rush keerde met verhoogde kleur en triomfantelijk naar zijn plaats onder de jurybanken terug, en Gore riep norsch den naam van juffrouw Frieda Appel af.

Het voorkomen van Frieda was er niet op berekend om ook maar een eenigszins gunstigen indruk op toeschouwers of jury te maken, hoe lofwaardig hare beweegredenen ook waren. Sedert zij naar Amerika was gekomen had zij bijna iedere cent van loon opgespaard; haar vrijer was van plan geweest naar het district Brabant te emigreeren, zoodra zijn diensttijd om zou zijn, en haar huisvrouwelijk voornemen was, hem te verwelkomen met een gemeubeld huisje. Sedert de oorlog begon, had zij echter al haar spaarpenningen naar Oost-Pruisen gezonden om haar familie niet te laten verhongeren.

Verlangen naar mooie kleeding had haar nooit in verleiding gebracht. Haar godsdienst bestond in spaarzaamheid, en zij had geen illusies omtrent haar gelaat en gestalte. Vandaag droeg zij een japon van een ouderwetschen, erg ruimen snit, en een jacket met hooge, geplooiden mouwen. De kleur ervan was eens bruin geweest. Haar grove, blonde haar hing dik tot op haar wenkbrauwen, en de hooge wrong werd nog hooger gemaakt door een matelot die een nummer te klein was. Zij droeg geen corset om het plumpe lichaam, en haar onbestemde trekken gingen verloren in haar breede, platte gezicht. Alleen de kleine oogen onder den zwaren haardosch gloeiden en spuwden vuur om beurten.

De rechter onderdrukte streng het gegichel dat door de zaal ging, toen dit creatuur in de getuigenbank plaats nam, en de districtsadvocaat wist haar, niettegenstaande talloze onderbrekingen, een merkwaardig heldere en samenhangende getuigenverklaring te ontlokken. De rechter steunde hem hierin, want hier had men te doen met een echte getuige, en Miss Appel was van te voren niet alleen even goed voorbereid als juffrouw Figg, maar daarenboven had zij een goedgeordend verstand, met rijen loketten, die hun inhoud afleverden naarmate het Openbaar Ministerie op het knopje drukte.

Zij had de danszaal plotseling verlaten, daar zij zoo'n kiespijn had — ze had bijna den geheelen weg naar huis gedraafd, daar zij wat druppels tegen de kiespijn in haar kamer had. Zij had zoo'n pijn, dat zij nauwelijks had opgemerkt, dat haar vriend Conrad Kraus achter haar had geloopt. Toen zij haar kamer bereikte, had zij de druppels aangewend, en tot haar schrik maakten zij de pijn nog erger. Nadat zij misschien tien minuten lang... het kon haar niet schelen of het nu tien, dan wel vijftien minuten was — door de kamer had rondgelopen, was zij juist op het punt om naar beneden te gaan om wat water te gaan warmen voor haar kruik, toen zij de keukendeur hoorde open — en weer dicht — gaan. Zij hield den adem in, en antwoordde niet toen mevrouw Balfame riep, daar zij bang was dat men haar noodig had, en zij besloten was, niets voor wien dan ook te doen zoolang haar kies buiten adem geklonken, alsof zij hard geloopt had. Een oogenblik later had Frieda haar naar de eetkamer hooren gaan en toen weder naar de keuken, en het kraantje van de waterleiding opendraaien... niet de filtreer, die geen lawaai maakte... en toen hoorde zij het eene glas tegen het andere klinken op de plank van de provisiekast. Daarna ging mevrouw Balfame vanuit de vestibule naar boven, en getuige ging naar haar kamer terug, en wierp zich op haar bed, waar zij bleef liggen totdat meneer Cummack haar kwam vragen beneden koffie te komen zetten. Toen deed haar kies zulk een pijn, dat het haar niet kon schelen wat zij deed.

Toen zij aan een kruisverhoor werd onderworpen, gaf zij toe, dat mevrouw Balfame gewoon was voor zij naar bed ging 's avonds een glas gefiltreerd water te drinken. Neen, zij had haar niet hooren uitgaan, maar alleen binnenkomen. Maar als mevrouw Balfame buiten niets gezien had om haar bang te maken, of als zij niet uit geweest was, waarom was zij dan zoo buiten adem? Zooals men zich wel kan voorstellen, werden dergelijke bespiegelingen van den kant van Miss Appel onmiddellijk onderbroken door Rush, die haar trouwens aldoor in de rede gevallen had. Ja, zij had wel gehoord, wat zij nu wist, dat er geschoten was, maar zij had er niet op gelet. Wie zou dat wèl, als er een roodgloeiend ijzer je kies door je kaak dreef?

Zelfs de opminachtenden toon geuite vragen van den verdediger, die haar ertoe dwongen toe te geven dat zij tegen den lijkschouwer gelogen had, brachten haar niet in den war en maakten ook geen indruk op de jury, de pers of de toeschouwers. Iedereen, die tegenwoordig was, had wel eens aan kiespijn geleden, en twee boeren in de jurybank lieten hun slag tanden zien, in een waardeeren-den grijns, toen zij brutaal antwoordde, dat zij dien dag van niets anders wist en om niets anders gaf dan kies, kies! Het was duidelijk dat zij veel te weinig doortastend was om hem er dadelijk te laten uittrekken, om nog niet eens van de kosten te spreken.

De eenige vraag waarop zij niet voorbereid was, was het plotselinge verzoek van den verdediger eens te zeggen hoe zij bewijzen kon dat de jonge Kraus haar gevolgd was, als zij gedurende den korten afstand van Main Street hem niet gezien of tegen hem gesproken had. Doch, hoewel zij zichtbaar in de war geraakte, toen zij zoo plotseling gesteld werd tegenover een aantal woorden, die niet in een van haar goedgeordende loketjes te vinden waren, was het zoo duidelijk, dat zij er vast van overtuigd was, dat haar vriend haar vergezeld had, dat Rush begreep zijn zaak te zullen bederven indien hij te veel bleef doorhameren op dit punt, en dus liet hij haar gaan.

(Wordt vervolgd).

BLAADRENDANS.

De blaad'ren dansen in den wind —
Zijn 't blaad'ren, zijn het vlinders?
Ze werv'len voort in vlucht ontzind,
Natuurs geliefde kinders.

Zij dansen dol hun rondedans
In zwaaiend ommezieren,
In cirkelende kringkadans,
Vol leut en tierelieren.

De wind blaast hun de melodij,
En pijpt met bolle wangen,
De vlinderblaadjes zingen blij
Hun liedje van verlangen.

Zij dansen door tot d'avondtjijd,
Tot moe de wind gaat rusten,
Dan worden ze ook ter rust geleid
Aan Slaaps verzonken kusten.

EDWARD B. KOSTER.

Foto C. Steenberg.

VOLLENHOVE. RUÏNE VAN DEN TOUTENBURG.

VOLLENHOVE.

(Slot).

DE eerste stadhouders hielden meermalen verblijf op het oud-bisschoppelijk kasteel, waarnaast echter een even geduchte burcht verrees, n.l. het slot Toutenburg, gesticht door Jurriaan Schenk waarvan de laatste resten nog te zien zijn in het park van het huis Oldruitborgh. Te midden van zwaar geboomte, dat gedeeltelijk zelfs uit de dikke muren schijnt op te schieten, staan daar nog de onderstukken van twee torens, eens de bewakers van de voorpoort van den sterken burcht der Heeren Schenk.

Geheel door de vroegere gracht omringd duidt een eilandje, waarheen de bezoekers per punter worden overgezet, nog den vroegeren omvang van het huis aan. Van de dikte der muren ziet men nog een staaltje wanneer men den eenen toren door een laag deurtje binnen gaat en door een der smalle schietgaten een blik werpt op de gracht en het park. Zorgvuldig worden thans deze eerbiedwaardige resten van een groot verleden door de familie Sloet tegen verder verval bewaard. En met behulp van oude teekeningen, op het huis Oldruitborgh aanwezig kunnen we ons eenigermate een voorstelling maken van het vroegere kasteel. De teekening hierbij gereproduceerd vertoont den Toutenburg zooals hij in de 16e en 17e eeuw er uitgezien moet hebben.

De tegenwoordige ruïne moet het overblijfsel zijn van de beide torens, waarvan op deze teekening de spits aan de rechter bovenzijde eventjes boven het dak zichtbaar is.

Het geheele huis was bij gedeelten verzezen, die ieder voor zich afzonderlijk bewoond konden worden, wat blijkt uit de acten van een proces, in 1622 tusschen de toenmalige bewoners, Joachim Oeszwoit en Rutger van den Boetzelaer gevoerd. De eerste bewoonde het „Suyderhuys totte poorte,” dat moet dus op de teekening het hooge gebouw met de trapgevels op den achtergrond, geweest zijn. Steven van den Boetzelaer hield verblijf in het „huys nae 't Westen”, dat is op de teekening dus rechts, terwijl de derde der broeders het middelhuys, links op den voorgrond in bezit had. In 1524 begonnen, is het bouwen en veranderen voortgezet tot 1552 toe.

De stichter, George Schenck, heer van Toutenberg in Thüringen in Saksen was als edelman in het gevolg van Frederik van Baden, bisschop van Utrecht in 1496 naar ons land gekomen en stond bij dezen, evenals bij diens opvolgers en bij den keizer, Karel V, zelfs in groote gunst. Door zijn huwelijk met Anna de

Vos van Steenwijk, eenige dochter van Coenraad de Vos van Steenwijk, heer van Batinge en Ansen bij Dwingelo, verkreeg hij groote goederen in Drenthe. Zijn dochter Maria werd later abdis van Rijsburg, en de jongste zoon Frederik, aartsbisschop van Utrecht. Uit een tweede huwelijk werd een zoon Carel geboren, die na den dood van George Schenck den Toutenburg bewoonde.

Den 2 Febr. 1540 overleed de Stadhouder Schenck op den Toutenburg, en werd na een plechtige uitvaart in het koor der groote kerk begraven. Zijn weduwe ontving eigenhandige brieven van rouwbeklag van den keizer en de gouvernante Maria. Zij volgde hem spoedig in het graf.

Carel Schenck die ongehuwd was, leidde toen op den Toutenburg een eenzaam leven, en was opvliëgend van aard zoodat hij eens zijn knecht doorstak, voor welk misdrijf hij een voetval voor de landvoogdes moest doen.

Na zijn dood liet bisschop Frederik den pastoor Vuest te VolleNhove bezit nemen van het huis, met last om van al wat hij daar zou vinden een inventaris op te maken. Uit dat merkwaardige stuk krijgen wij een goeden indruk van wat er al zoo in zulk een kasteel aanwezig was.

Met den schout Johan Otterbeecke en twee burgemeesters van VolleNhove trok de pastoor van zaal tot zaal in alle kasten, „sittens,” en kisten, de daarin geborgen schatten opnemende. „Upt grote steinen saal,” vonden de heeren in het buffet een misboek, miskelck en verder toebehooren, dat gebruikt werd om in deze zaal de mis te bedienen voor het gezin. Op het buffet prijkte een „schoen beelde van onzer liever vrouwen.” Een metalen lichtkroon hing in het midden, een crucifix, een kaart van Europa voltooiden het niet zeer weelderige meubilair van deze zaal.

In de kisten, als bank gebruikt vonden zij damasten tafellakens, lakens, sloopen, zijden gordijnen en dergelijke. Van daar ging het naar het „olde salet” en de „garderobe mijns Heeren.” Een ontzaglijke hoeveelheid kleeren van fluweel, zijde en laken door met bont gevoerde mantels, handschoenen, gordels, zwaardscheeden en schoenen was daar geborgen in kasten en kisten. Midden daartusschen in doken een evangelieboek, Titus Livius, Opera Virgillii Marconis, en een boek over vestingbouwkunde en

een „medicien boxken” op. Maar ook gouden ringen, een halskraag met parelen en andere gesteenten versierd, een zware gouden keten, twee gouden „huiden” of oorijzers, losse parelen en „hosenbanden met gold ende perlen gewrocht” werden daar gevonden, en in een afzonderlijk koffertje, gouden knopen, zilveren maliën, twee en zestig gouden slangetjes, „geannuleerd,” gouden naalden en verdere kostbaarheden. Maar de groote schat kwam pas te voorschijn „upde secreetkamer,” de geheime bergplaats. Vergulde koppen, een van de stad Groningen en een van Hasselt, een van Groningen met het stadswapen, staan bovenaan op de lijst, die niet minder dan 12 zulke kostbare bekens opnoemt, zeker voor het grootste deel eregeschenken aan den stadhouder Schenck vereerd. Verder zilveren lampetten en lavoirs met gedreven randen, wijnkanen, bancketschotels, twaalf zilveren schalen met deksels, twaalf zilveren borden, een aantal kandelaars, kroezen bij het dozijn, schalen, zoutvaten; alles van zilver en fraai bewerkt, vertegenwoordigde een ontzaglijke geld- en kunstwaarde. In verschillende „doiskens” vond men tal van gouden ringen, met diamanten, robijnen en andere steenen versierd, oorbanden, gordels en paternosters, alles met edelgesteenten bezet. Een enorme weelde zouden wij zoo zeggen, doch wij moeten niet vergeten dat een dergelijke verzameling goud en edelgesteenten niet alleen als luxe, en uit een oogpunt van kunst werd beschouwd, doch tevens als kapitaalsbelegging diende. Effecten bestonden nog niet, geld op rente uit te leenen werd door de kerk als woeker streng veroordeeld; wilde men dus niet aldoor land aankopen, dan was belegging in juweelen en sieraden aangewezen.

In de geheime kamer bevond zich ook het archief van het huis Schenck, helaas evenals de kostbaarheden zelf in later eeuwen verloren geraakt.

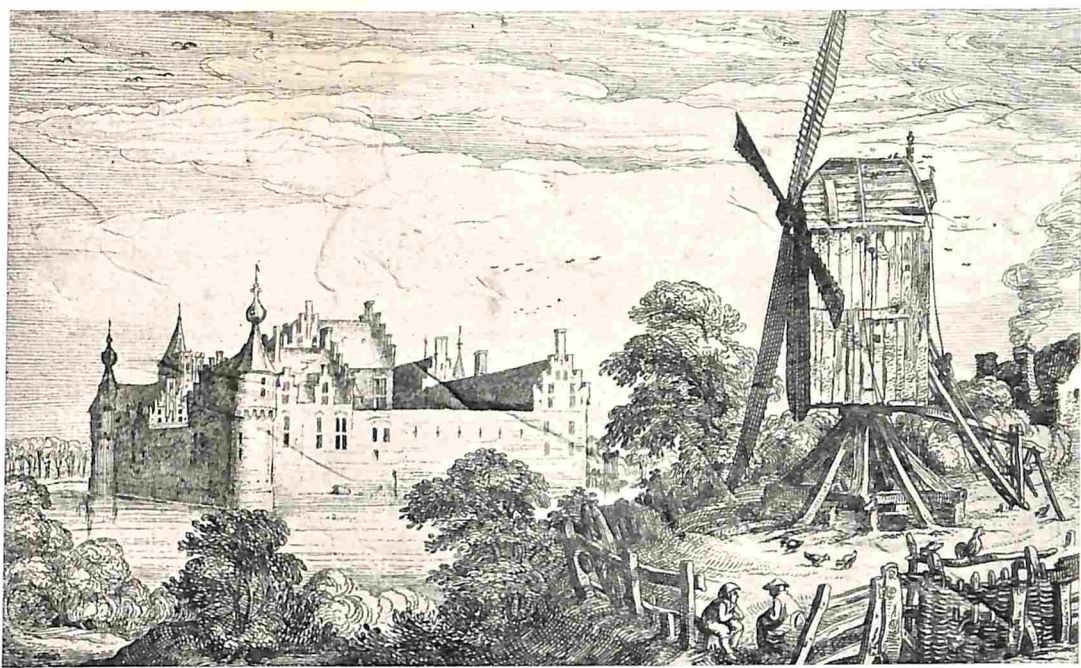
De ruimte verbiedt ons verder op te sommen wat in de bottelarij, in den wijn- en bierkelder in de cooken alzo werd bevonden. De laatste was uitgerust met ijzeren en koperen pannen en potten, benevens dozijnen tinnen schotels en borden. Overal, in kamers en kasten werden voorts nog kleeren en linnengoed bewaard. Over de torenkamers, het nieuwe sallet, de sterfkamer van heer Carel, belandde men eindelijk in het brouwhuis op de plaats, waar drie paarden, twee koeien en vier mestvarkens de lijst sloten.

De aartsbisschop werd nu door oneenigheid over de nalatenschap ap twee jaren later pas met de nagelaten goederen beleend. Na zijn dood in 1580 verviel, hoewel hij meerdere onechte kinderen naliet, de erfenis aan de gebroeders van den Boetselaer, verre neven van bisschop Frederik. Toch hadden de Boetselaers groote moeite om in het feitelijk bezit der hun toegewezen goederen te geraken en langdurige processen werden daarover in de volgende jaren gevoerd.

In 1670 werd de Toutenburg het eigendom van het geslacht van Haersolte, dat het bezat tot c.a. 1750 toen Rutger van Haersolte het kasteel verkocht aan Arend Sloet tot Tweenyenhuisen. Diens weduwe liet het huis Toutenburg in het begin der 19e eeuw, die zooveel gedenkteeken van het roemrijk verleden door sloopershanden zag vernielen, afbreken en met de steenen het tegenwoordige huis Oldruitenborgh bouwen. Het eenige wat van den eens zoo hechten burcht overbleef zijn de beide torens, laatste getuigen van vervlogen grootheid. De laatste eigenaar behoorde tot het geslacht dat in de geschiedenis van Vollenhove en zijn omgeving zeker wel de grootste rol heeft gespeeld, en het eenige is van al de adellijke geslachten die eens hier hun havezathen bewoonden, dat tot den huidigen dag aan den voorvaderlijken grond trouw is gebleven.

In 1292 vestigt zich bij of in Vollenhove Jan. (dictus) Sloet die in de genéalogie Sloet, in 1903 door een der leden dezer familie uitgegeven wordt vereenzelvigd met Jan van der Sluse, uit Zeeland omstreeks dezen zelfden tijd uitgeweken. Hoe dit zij, van dat oogenblik af begint de familie Sloet in Vollenhove op den voorgond te treden.

Jan Sloet ontving als leen van den bisschop van Utrecht de havezathe ten

VOLLENHOVE.

HET KASTEEL TOUTENBURG IN WELSTAND.

Naar een gravure in het bezit van A. Baron Sloet te Vollenhove.

Holte, terwijl in 1431 een andere Jan Sloet de heerlijkheid Tweenyenhuisen ter leen ontving. Diens zoon Jan de jonge heer van Salck werd in 1608 door den landdag van Overijsel afgevaardigd naar den Haag voor de vredesonderhandelingen met Spanje, en komt voor onder de ondertekenaars van de Unie van Utrecht. Hij overleed in 1610 en zijn vrouw Florentina (Bentinck) van Buckhorst in 1612. Beiden werden in de groote kerk begraven, waar de hier afgebeelde prachtig bewerkte grafsteen, alle 16 kwartieren in hun oorspronkelijke kleuren vertoonend, nog altijd hun gedachtenis levendig houdt. Verschillende takken van het geslacht Sloet werden achtereen volgens beleend met havezathen in en om Vollenhove. Er waren er in het geheel 13 à 14. In 1666 verkregen zij Canneveld, thans geheel verdwenen. In 1712 de Hoaere, binnen de stad gelegen. In 1685 Haegensdorp, vroeger bezeten door het geslacht Haage. Vanaf ongeveer 1600 was ook een Sloet heer van Marxveld, gelegen binnen Vollenhove in de onmiddellijke nabijheid der kleine kerk, en grenzende aan Old-Ruitenborgh en nog bewoond door den heer baron Sloet van Marxveld. Ook de havezathen Oldhuis, Plattenborch, Slootenhagen, Tweenyenhuisen en Westerholt kwamen in den loop der tijden aan een der vele afstammelingen der familie Sloet, evenals Oldruitenborgh. Meer dan 60 leden van Ridderschap en steden van Overijsel droegen in den loop der jaren dien naam en meerdere waren commandeur of landcommandeur der Balije van Utrecht, terwijl vele ambten en waardigheden in verschillende Overijselsche steden door een Sloet werden vervuld.

De tak Sloet van Tweenyenhuisen is uitgestorven in 1728, de

Foto C. Steenberg.

VOLLENHOVE. DE HAL IN OLDRUITENBORGH.

Foto C. Steenbergh.

VOLLENHOVE. HET HUIS OLDRUITENBORGH.

tak Oldhuijs in 1700. Tegenwoordig bewonen nog de twee families Sloet van Oldruitenborgh en Sloet van Marxveld de beide huizen van dien naam.

De Ruitenborgh in zijn tegenwoordige gedaante is van betrekkelijk jongen datum en biedt uit bouwkundig of historisch oogpunt niets merkwaardigs. Aardig is de ruime hal, met de wapenborden van het geslacht Sloet, een roode halve maan, op zilveren veld, en eenige antieke kanonnetjes. Een aantal oude familieportretten en een fraaie verzameling oud porcelein versieren verschillende vertrekken. Prachtig is echter de ligging van het huis te midden van eeuwenoude boomen met het uitzicht op de voor eenige jaren geheel gerestaureerde kleine of O. L. Vrouwekerk, met zijn hoogen toren met open spits.

Het oorspronkelijke huis ca. 1389 gebouwd door Egberts Pelgrim van den Rutenberghe schout van Vollenhove, moet ongeveer gestaan hebben op de plaats van den lateren Toutenburg. Later kwam de heerlijkheid in de familie van Echten, tot in 1712 Anna Judith van Echten trouwde met Coenraat Willem baron Sloet tot Lindenhorst.

Ongeveer een half uur buiten Vollenhove ligt nog het huis Oldenhof, een der weinige havezathen die aan vernieling zijn ontkomen. Ook de families die eens op de havezathen resideerden als Mulert, Gansneb gen. Tengnagel, van Isselmuiden, Westerholt, Haersolte, van Bevervoerde, zijn sinds lang uitgestorven of overal verstrooid. De huizen zijn geslecht, de bosschen die ze omringden geveld en in prozaïsch wei- of bouwland veranderd en slechts een enkele grafsteen in de kerken en oude charters en acten spreken van de vervlogen grootheid van deze streek.

Ook de eens zoo belangrijke kloosters Clarenberg en St Janscamp, het eerste een vrouwen- het andere een mannenklooster van de derde orde van St. Franciscus zijn geheel verdwenen, en alleen de gewone naam voor Ambt-Vollenhove: St Jansklooster herinnert aan hun bestaan. Een eigenaardige stichting was ook het St Anthoniegasthuis, het oude gebouw is echter ook reeds afgebroken. Zoo valt het moeilijk als men de stille straten van het stadje thans doorwandelt zich voor te stellen dat hier eens de residentie was van Utrechts bisschop, het middelpunt van belangrijke gebeurtenissen in onze geschiedenis. Wat er over is spreekt van stilstand en langzaam verval. Toch bezit de streek rond Vollenhove de geschiktheid tot wederopbloei en welvaart, doch thans uit den landbouw en het weidebedrijf, die zich door de lokaalspoorverbinding met Zwolle de mogelijkheid van grooter ontwikkeling zien geopend. Doch wij wenschen van harte dat door den spoorweg „die gifslang der beschaving,” zooals iemand ze eens genoemd heeft, geen afbreuk zal worden gedaan aan het karakter van het oude stadje, en dat Vollenhove zal blijven wat

het zoovele jaren geweest is, een getuige van grootheid uit het verre verleden, vervallen en stil, maar in zijn verval en eenzaamheid merkwaardig en schoon.

Dr. P. W. J. VAN DEN BERG.

Overneming verboden.

FÖHN.

„WIE zonder Christus naar de communie gaat, die komt zonder Christus terug”. — Deze woorden schreef de oude schoolmeester in het gebedenboek van den kleinen Lenzerl, op den morgen toen de knaap naar de eerste communie zou gaan. De vader liet zich de spreuk tweemaal voorlezen, en toen nog eens en daarna liet hij haar aan broër Frans zien. Frans las haar ook, keek toen verwonderd en zei: „Daar begrijp ik niemendal van. Wie zonder Hem gaat, keert zonder Hem terug? Dat is niet zoo. In de communie komt Christus immers tot ons en blijft bij ons”.

De vader dacht 'n oogenblik na en vroeg toen aan z'n broër: „Zeg, hoe zit dat toch? Ik heb daar nog nooit zoo over nagedacht. Hoe lang blijft toch eigenlijk Christus, die bij de communie in ons gekomen is — hoe lang blijft die toch eigenlijk in ons”?

„Dat is niet te doorgronden”, antwoordde Frans. „In de katechismus staat, dat hij zoo lang in die gedaante blijft tot de hostie verteerd is. Meer weet ik er niet van, over zulke dingen moet men niet gaan prakkizeeren”.

„Dat zal wel het verstandigste zijn ook”, zei de vader; daarna gaven ze het gebedenboek aan den kleinen Lenzerl, omdat het voor hem tijd werd, om naar de kerk te gaan.

Het kerkdorp lag, ver achter berg en bosch, daarbuiten in het groote dal. Urenlang moest hij loopen. Boven de bergen lag 'n donkergrijze lucht, waar de bergtoppen, met hun hooge sneeuw, zich wit inboorden. Ook op de boschwegen lag nog weeke sneeuw; die hadden de dennen afgeschud, ze stonden daar nu zwart en hun takken wiegelden in den warmen Föhn. 't Was om en bij Paschen. Terwijl de kleine moeizaam voortstapte door de klefferig-natte sneeuw, klonk in het bosch nu en dan 'n gerommel, alsof er een onwêersbui kwam opzetten; dat was de echo van de lawinen, die verderop achter in het gebergte naar beneden kwamen. Hij kwam in de Hohlgraben-kloof. Daar lagen, op beschaduwde plekken, nog overhangende vrachten sneeuw, waarvan voortdurend klompen afbrokkelde. De knaap schreed opgewekt over de brug; die was stevig gebouwd, doch trilde 'n beetje door het geweld van de gezwollen beek. Aanden overkant liep hij voort tusschen oeroude boomstammen, waarvan de starre toppen bromden in den wind, zonder te buigen. Gisteren had Lenzerl denzelfden tocht gemaakt heen en terug. Hij was in de parochiekerk geweest voor de Paasch-biecht, zooals hij nu naar de Paasch-communie ging. Maar zoo slecht was de weg eerst in den nacht geworden. In gedachten bad hij God, dat niet de zonde van het ongeduld over hem mocht komen, opdat hij met 'n rein hart aan de altaartafel zou kunnen gaan. 'n Paar maal ging hij onderweg even op een boomstronk zitten, omdat hij 't warm had en z'n beenen 'n beetje trilden. Hij was vroeg opgestaan en had niets gegeten. Den heer Jezus moest men nuchter ontvangen. Nadat hij langer dan twee uur langs begroeide bergellingen had geloopen, kwam hij uit op het dal. Daar was 't nog erger: over akker en weide ruischte het water van de smeltende sneeuw en op den straatweg was de sneeuw in modder overgegaan. Menschen, die net als hij naar de kerk gingen, waren van onder tot boven bespat. De knaap kwam slechts langzaam vooruit en toch moest hij trachten, het uur der communie niet te verzuimen. Hij verheugde zich er erg op en, bij 't teruggaan — zoo dacht hij — zal 't wel beter gaan, dan is immers de heer Jezus bij me.

Eindelijk was hij in het kerkdorp aangeland. Dadelijk wilde hij de kerk binnengaan, welker klokken met helderen klank luidden. Maar op eens werd hij zoo wee, dat hij ging zitten op 'n zwarte schraag, die tegen het knekelhuis stond. Als 'n lijkje zoo bleek zat de kleine baas daar. De waardin uit de Taverne zag 't en bracht den knaap een kop bouillon. Hij weigerde, hij moest naar de communie. Een boerin kwam aangelopen en wilde hem uit 'n fleschje „Levenselixir”, dat zij in den zak had, eenige druppels laten drinken. De knaap werde met de hand af, hij mocht niets gebruiken, omdat hij naar de communie ging. De gedachte dat hij nog maar enkele schreden had te doen, om in de kerk te komen en aan het altaar met den heer Jezus vereenigd te worden, gaf hem kracht. Eerst nog trachtte hij, met z'n blauwen zakdoek, zijn zwarte broekje van de modderspatten te ontdoen en toen ging hij, vol aandacht, de kerk binnen. Onder de angst. Hij kon zijn gedachten niet bij elkâar houden en de heilige handeling niet streng volgen, hij was verstrooid. De angst voor onvroome verstrooidheid hinderde hem in z'n aandacht. De katechiseermeester had gezegd, dat onoplettendheid bij den godsdienst een zonde was, en hoe kon hij nu met 'n zonde aan de communie deelnemen? De kleine knielden nêer voor een beeld van den gekruisigden Christus en bad 'n Onze vader, om de genade der vroomheid. Daarna voelde hij zich minder bezwaard. En toen, na de mis, de misdienaar de schel luidde en de menschen naar het altaar drongen, trad ook de kleine Lenzerl naar voren,

scharrelde langzaam en deemoedig tusschen de menschen door, knielde voor het altaarhek, nam den witten doek voor den mond, sloot de oogen, deed de lippen van elkâar en de pastoor legde hem de hostie op den tong. „Dat is het lichaam van onzen Heer Jezus Christus. Hij beware uwe ziel voor het eeuwige leven”!

Na de communie knielde hij, volgens gebruik, ook nog voor de overige altaren, welke in de kerk waren, en bad God en de Heiligen voor zichzelf, voor z'n ouders, en z'n brôers en zusters voor vriend en vijand en voor de arme zielen in het vagevuur, om in den hemel te komen. Want nu was Jezus Christus in hem, nu kon het gebed verhoord worden. De kleine had heelemaal rooie wangen gekregen van gelukzaligheid, met gevouwen handen knielde hij daar nêer, het blonde kopje gebogen, de oogen gesloten.

Toen hij de oogen wêer opendeed, was hij nagenoeg alleen in de schemerachtige, koude kerk. 'n Paar oude vrouwen sloften nog over den natten, steenen vloer en bij het hoogaltaar was 't stil geworden en bewoog zich niets meer, de roode lamp er voor duidde de plaats aan, waar zoeven Jezus bij de menschen was ingegaan.

Toen hij door de achterdeur in de open lucht kwam, floot 't, gierend, om den hoek en ontvoerde de wind hem zijn hoed. Dien had hij gauw wêer terug en toen ging hij de Taveernherberg binnen. 't Was ondertusschen middag geworden. Hij ging zitten aan 'n tafel bij de kachel en wilde zich nu ook iets aardsch gunnen. Hij bestelde een portie gesmeerde broodjes en 'n karafje wijn. En geen kruimel en geen druppel bleef er van over. Maar toen hij aanstalten maakte, om heen te gaan, zei de waardin: „Je zult toch nou niet naar huis gaan, de bergen op! Met dat onstuimige wêer. Zoo net heeft de brandweer geblazen, het water komt opzetten”.

„Daarvoor ben je juist op de bergen veiliger dan in het dal”, antwoordde Lenzerl, betaalde z'n vertering en ging heen. Waarvoor zou hij van daar bang zijn? Er kon hem niets overkomen en als er storm en water komt, dan ben je toch maar 't liefste thuis bij vader en moeder. Zoolang 'n mensch nog geen tien jaar oud is, vindt hij 't het veiligste bij vader en moeder. De knaap was nu wêer gesterkt en met passen, zoo groot als hij ze maar kon maken, stapte hij over allerlei waterloopjes, die zoowel op den weg als naast den weg ruischten en borrelden. De wind was warm, alsof ie uit 'n oven kwam, en zoo hevig, dat de bladerlooze toppen en takken van de esschen — en ahornboomen, sissend en ruischend al maar naar een kant bogen, zonder terug te springen. Uit den zwaar bewolkten hemel kwamen druppels dwars door de lucht gejaagd, die den knaap scherp in het aangezicht sloegen. Op den weg door het bosch zwiepten links en rechts de hoge dennen heen en wêer en geeselden elkâar met hun takken vol naalden. De knaap liep welgemoed door, hij had den sterken kameraad bij zich, den heer Jezus — nu kon hem niets overkomen. Op den weg, waar 's morgens nog smeltende sneeuw had gelegen, schoot nu, in de beide diepe wagensporen, het bruine water naar beneden, met z'n groote en kleine blazen, en voerde verdorde dennennaalden, houtsplinters en aarde mée. Hier en daar was de weg door hoopen sneeuw versperd, die van de hellingen naar beneden waren gegleden; daar draaide dan het water rond in groote plassen en boorde en groef, tot het zich baan gebroken had en langs de helling wegvloede, of op den weg weder voortschoot. Terwijl de knaap bezig was zich met moeite een weg te banen over een dergelijken sneeuwhoop, kwam plotseling uit de geruischvolle lucht een boomtop naar beneden en sloeg zwaar en breed op den weg. Een wolk van sneeuw en modder had Lenzerl van onder tot boven bemorst, overigens had hij geen letsel bekomen. Nu nam hij geen groote stappen meer, zooals eerst; 't gaf toch niks; midden door water en modder liep hij gestadig voort, steeds in het vertrouwen: mij kan niets overkomen. Bij 'n open plek moest hij even stilstaan, om, met beide handen den hoed vasthoudend en met den rug naar den wind gekeerd, op adem te kunnen komen. Was hij hier niet 'n halve minuut blijven staan, dan had de sneeuwlawine hem begraven, die met dof gedonder twintig pas voor hem naar beneden kwam en 'n berg sneeuw en puin op den weg wierp.

Over dien berg sneeuw kwam hij wel heen, maar de knaap moest toch op nieuw stilstaan en kijken. Want ginds aan den overkant ging 'n heel stuk berg naar omlaag. De grond dreunde, langzaam gleeed de besneeuwde berghelling in de diepte, daar bleef zij liggen, breed en onbewegelijk, 'n onveranderlijke heuvel voor de eeuwigheid. In de hoogte gaapte breed de zwarte breuk.

De knaap daalde nu af naar de Hohlgraben. Daar was de weg door honderden afgebroken boomstammen versperd. Oeroude boomen in reuzensplinters. Spechten, raven en kraaien, die hun nest kwijt waren, fladderden krijschend er om heen. Lenzerl had meer dan twee uur noodig om dat stuk weg van tien minuten af te leggen. Hij klauterde, sprong en kroop, steeds door den stormwind omsuisd, voorzichtig voorwaarts. Den hoed had hij in den steek moeten laten en het haar fladderde hem over voorhoofd en oogen. Tegen een van de afgebroken boomstammen had zich 'n eekhoortje vastgeklampt. Maar het was dood. Bij dat diertje stond de knaap 'n oogenblik stil en het gezicht er van stemde hem droevig. De kop was gekneusd. Als dit flinke schepseltje niet aan het gevaar is kunnen ontkomen, dan moest 't toch wel groot zijn. 't Is waar, het arme dier had geen

beschermer gehad. Hij haastte zich voort en kwam beneden bij de beek in de Hohlgraben. Hier was de brug weggeslagen en méegevoerd door het water. En dat wel zoo netjes, dat niet meer te zien zou zijn geweest, waar zij gelegen had, als de rijweg aan wêerskanten de plaats niet had aangewezen. De beek was met haar bruin, dik water buiten haar oevers getreden, zij was als razend. Ze donderde en bruipte tegen elken steen, tegen elken boomstam sprong ze ellenhoog op en slingerde het schuim over de helling. En tegenover dat monster stond nu het boerenknaapje. Hij moest er over, omdat hij naar huis wilde, naar z'n ouders.

Maar er was geen mogelijkheid, om er over te komen. Zou hij den langen, woesten weg wêer terug moeten gaan tot aan het kerkdorp? Zou hij in deze kloof den nacht doorbrengen en wachten, tot het water valt? Zou hij, den rand van de beek langs klauterende, een plaats zoeken, waar de mogelijkheid om naar den overkant te komen grooter was? 't Was niet ver meer van den avond, het heele lichaam van den knaap trilde van uitputting en de bruine stroom brulde van smachtend verlangen naar 'n offer. Lenzerl verloor den moed niet, hij dacht: Ik zal er wel over komen. Hij vouwde de kleine handen en zei luid: „Heer Jezus Christus, wat moet ik nu doen”?

Beneden, het water, boven in de toppen, de wind. Opgeschrikte kraaien vlogen wild in 't rond en in de hooge stammen klauterden zwarte eekhoortjes en sprongen van den eenen boomtop op den andere.

Toen de knaap langs de steenachtige helling 'n eindje had voortgelopen om te zoeken naar een gelegenheid om over de woeste beek te komen, zag hij een grooten, half ontwortelden boomstam. Die was over de beek heengevallen en aan den overkant met den top in de kroon van 'n anderen boom blijven hangen. Dat is de vonder, die de heer Jezus voor mij gelegd heeft, dacht de knaap en begon dadelijk tegen den hangenden stam op te klauteren. De dikke takken van den schuinen stam vormden als 't

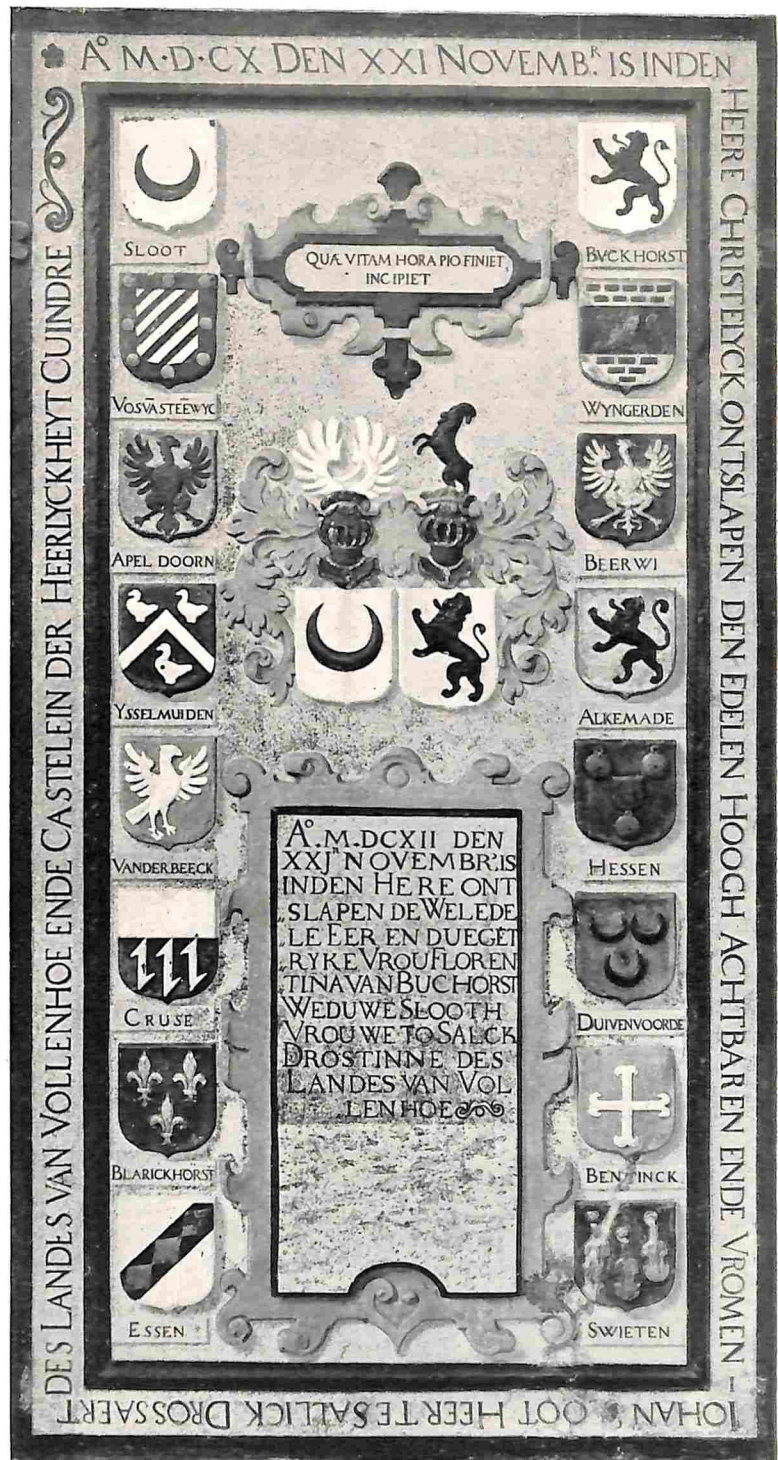

Foto C. Steenbergh.

VOLLENHOVE. GRAFSTEEN IN DE GROOTE KERK.

ware, op zich zelf 'n bosch waar hij zich met moeite doorheen moest werken, zich steeds zorgvuldig vastklampend. Want onder hem bruisde de roode vloed en hoe hij er ook voor oppaste, niet naar beneden te kijken in het kokende water, toch begon alles hem voor de oogen te draaien. Nou word ik duizelig! Kon hij nog even denken, toen vlocht hij zich haastig, met handen en beenen, vast in de takken en sloot de oogen. Hij wilde in die houding alleen maar wachten, tot de duizeligheid voorbij zou zijn, maar zie, de wind wiegde den boom zoo zacht en het water zong zoo mooi....

Hoog, boven in den dwars overhangenden boom, boven de razende beek, was Lenzerl in slaap gevallen.

Boven, in de boerenhofstede hadden ze het haardvuur moeten dooven. De wind had in den schoorsteen de rook teruggedreven, zoodat in keuken en kamer geen mensch kon ademhalen. En zette men het raam open, dan dwarrelde de storm naar binnen en blies in den haard het vuur uit elkaâr en de vonken tegen den houten wand op. Wie zich buiten waagde: De lucht onder den zwaren, grijzen hemel was zoo helder, dat de verstaafte bergen even duidelijk te zien waren, alsof ze vlak bij stonden, maar in die lucht was 'n geraas en gesteun, dat broeder Frans van den „wilden Gjaid" sprak, „Zie jullie wel, hoe ie an 't arren is, de wilde jager!" Want, ginds op de tegenoverliggende kale berghellingen, kwam de eene lawine na de andere naar beneden, donkere strepen achterlatend op het witte sneeuwveld, van heel in de hoogte tot in het enge dal. Men zag, hoe het boven klein begon, 'n dunne, zwarte draad, aan welks onder-eind een wit kluwen hing, dat den draad uittrok, snel, steeds sneller — grooter, breeder, tot het reuzenkluwen in de diepte verdween en 'n langgerekt donderen klonk tusschen de bergen.

„Had ik den jongen vandaag maar niet laten gaan!" riep de boerin elk oogenblik uit.

Haar man, de boer, troostte haar: „Van morgen was 't nog niet zulk woest weêr. Hij zal wel goed en wel in het dorp zijn gekomen. En hij zal wel zoo verstandig zijn, daar te blijven".

„Die blijft er niet, voor zoover ik 'm ken", zei zij. „Hij hangt veel te veel aan huis".

„Kom, kom, de waardin van de Taveerne zal hem wel niet hebben laten gaan. Die geeft 'm wel wat te eten en een lekker bed, bij die zal 't hem aan niets ontbreken. Morgen komt ie thuis. Zulk wild weêr kan niet lang aanhouden".

De moeder heeft niets meer gezegd, ze heeft hare gewone huishoudelijke bezigheden verricht en het avondeten voor de

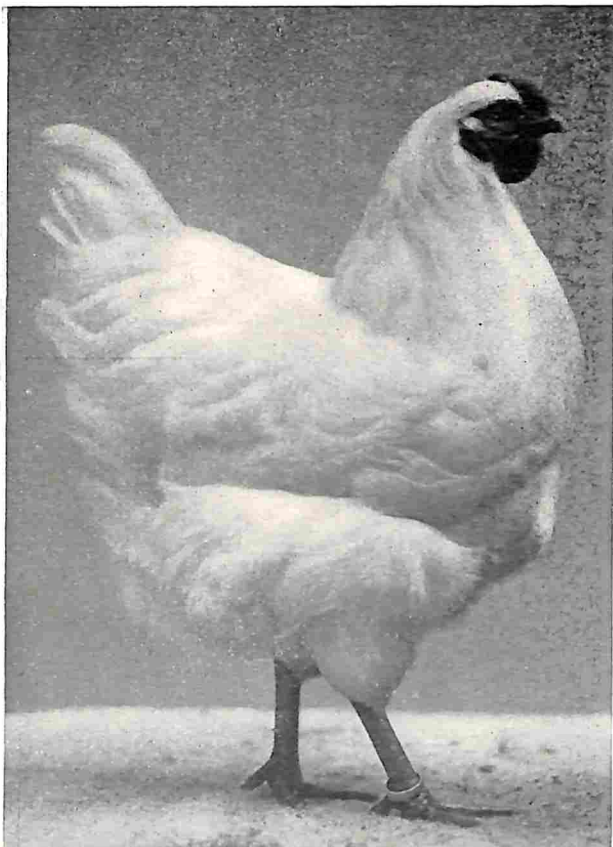

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.
JONGE WITTE WYANDOTTE HEN.
1e Prijs Utrecht 1916.

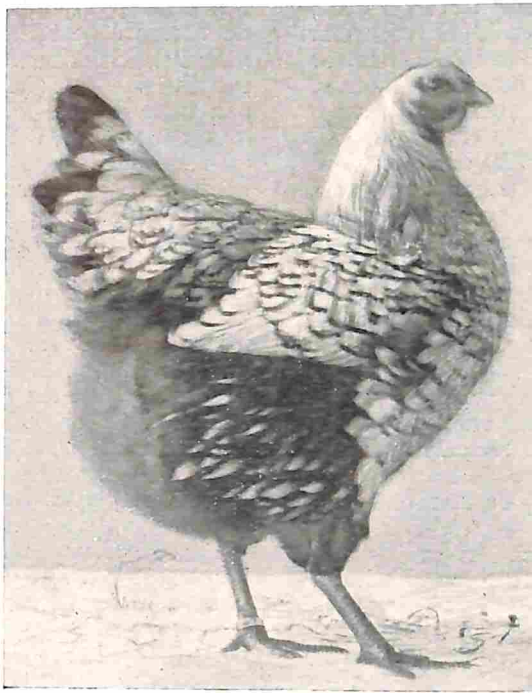

Foto C. S. Th. v. Gink.

DE WYANDOTTES.
JONGE ZILVER WYANDOTTE HEN.
1e Prijs Leiden 1917.

menschen k l a a r g e - maakt. En terwijl dat g e n u t t i g d werd, is zij heengegaan. Met den wolen mantel van haren man om, met zijn laarzen aan en zijn bergstok in de hand, heeft zij zich op weg begeven, om haren Lenzerl tegemoet te gaan. Want dat hij onderweg was, dat stond bij haar vast, en dat hij nog niet thuis was, terwijl de avond al aan het vallen was, dat zei haar: hij verkeert in gevaar!

Spoedig was zij beneden in de Hohlgraben-kloof en daar kon

ze niet verder. De brug is weg! „Mijn God! Dan kan ie ook niet thuiskomen!" Dat hij wel 's juist op de brug kon geweest zijn, toen die brak, die gedachte kwam niet bij haar op. „Hij is zeker weêr omgekeerd, hij kan niet naar dezen kant komen en ik niet naar dien kant. Daar is niks an te doen. God zal 'm wel beschermen!" — Ze keek in den snel voorbischietenden stroom en hoe langer ze keek, hoe grooter en wilder of hij scheen te worden.

Iets verderop zag ze omgevallen boomen over het water liggen. Zoo donker zwart, aan beide kanten, de steile begroeide bergen in de hoogte staken, zoo grauwweldde zich de avondhemel en spreidde zijn bleek licht uit over de gebroken stammen. Er voor stond 'n groote man, de houthakker Wendelin. Hij was op weg naar zijn hut in het bosch langs de beek gegaan en had de verwoesting gezien. De boerin vroeg den man dadelijk naar haar knaapje, of bij het niet gezien had?

„Houdt je stil!" zei hij en keek met gespannen aandacht naar 'n boomstam, die dwars over de beek lag en aan dezen kant met den top in 'n dennenboom was blijven hangen, „Daar boven zit iets", zei hij en trok de boerin bij de hand, dichter naar de plaats. „Ik heb het ding al 'n poosje waargenomen, maar ik weet

niet, wat ik er an heb. 't Is net, of er iets levends tusschen de takken zit, 't lijkt wel 'n mensch. Maar er is geen beweging in, Er heeft er zeker eentje over willen kruipen en is toen blijven hangen.

„Jezus, Maria! Misschien is 't mijn Lenzerl wel!" schreeuwde de boerin.

„Schreeuw niet zoo, mensch! Moet ie nou schrikken en pardoes in het water vallen!"

Maar het geraas van de beek zorgde er wel voor, dat er geen menschelijke stem tot boven doordrong. De houthakker was in den dennenboom geklommen, keek met spiedenden blik naar het wezen in den overhangenden boom en beluidde de boerin, dat ze kalm moest blijven, dat hij al zag, wat 't was en dat hij den vogel gauw zou hebben. — Het duurde niet veel langer dan drie minuten, maar het waren de angstigste oogenblikken, welke de vrouw ooit beleefd had. Honderdmaal zag zij haar kind in het water vallen, door den stroom meêgesleurd worden en verdrinken. — Een houthakker weet zich te redden bij de boomen. Z'n buis had hij uitgegoot, daarna klom hij, steeds door den stormwind omsuid, van tak tot tak tegen den dennenboom op, ging met 'n zwaai over op den schuin liggenden boom, klauterde over den zwiependen stam, greep met vaste hand den knaap bij den arm. Deze werd wakker en schreeuwde. Zijne in de takken vastgewoelde ledematen los te maken was niet gemakkelijk — doch het gelukte toch; de houthakker bracht Lenzerl naar beneden en zette hem naast z'n moeder op den vasten bodem nêer.

Intusschen was ook de bergboer gekomen, zijn vrouw achterna en was Frans gekomen, zijn broer achterna, om te helpen, als er iets te helpen mocht zijn. Toen, zooals gewoonlijk, de oude schoolmeester in de boerenwoning kwam en zag dat ze allemaal waren weggelopen, om den knaap te zoeken, ging natuurlijk ook hij er op uit en hier in de Hohlgraben-kloof, waar de brug was weggeslagen, kwamen ze allen bij elkâar. En, met dank in het harte, hebben ze den knaap naar huis gedragen.

Daarna hebben ze, in-gelukkig, in de boerenwoning wat bij elkâar gezeten.

„O, kind!" zei de moeder, „als je de heer Jezus van de heilige communie niet bij je hadt gehad, dan was 't zeker niet zoo goed afgelopen. Hij heeft je naar huis geleid."

Hierop hief de oude schoolmeester het grijze hoofd op en knikte 'n paar maal, wat zoo zijn manier was en zei tegen den knaap: „Jou heeft dezelfde Jezus teruggeleid, die je heeft heengeleid. Zeker, zeker, mijn jongen, zoo is 't. Of je voor 't altaar stond of niet, hij is bij je geweest. Want jij bent 'n vroom kind. Ter communie gaan met aandacht, als 't de tijd is, dat sterkt — zooals jij ondervonden hebt — het geloof. Maar laat 't op de communie alleen niet aankomen. Blijf maar altijd rechtschapen en goed en denk aan Hem, dan is hij altijd bij je en je zult moedig en sterk zijn in het gevaar. — En nou, Lenzerl, moest je, dunkt mij, gaan slapen"

Voordat de kleine dat deed, knielde hij in 'n hoek van de kamer nêer, vouwde de handjes, sloot de oogen en zag voor zich staan den lieven heer Jezus, die bij de communie tot hem was gekomen.

* * *

Spoedig daarna was het in de boerenwoning van een verdieping donker geworden. Over het dak raasde de wilde Föhn, die dikke boomstammen doorbreekt en bergen doet nêerstorten, maar aan het vroom-geloovig kinderhart te vergeefs morrelt.

Naar het Duitsch van
P. ROSEGER.

DE WYANDOTTES.

TOEN na de openstelling van China ook de Aziatische reuzenrassen, zooals de Langshans, Brahma's en Cochins naar Europa en Amerika kwamen, schonk dit niet alleen nieuw leven aan de pluimveeliefhebberij, doch bleven ook de gevolgen daarvan niet uit,

In tegenstelling met de voor Westersche begrippen reusachtige dieren, welke naderhand wederom veel van hunne populariteit verloren hebben, zijn talloze nieuwe rassen, uit kruizingen met deze vedervoechtige Aziaten gesproten, ten eerste op den voorgrond gedrongen. Deze rassen, zooals de Wyandottes, Plymouth Rocks, Rhode Islands en vele anderen pasten zich meer bij onze Westersche ideeën aan en namen spoedig de voornaamste plaatsen in op de tentoonstellingen.

Van al deze kruizingproducten zijn de Wyandottes wel het meest over de geheele wereld verspreid geworden.

Het ontstaan der Wyandottes is langen tijd in het duister gehuld geweest en zelfs aan de hand van de beschikbare gegevens moet men zijn hersens pijnigen om werkelijk vast te stellen, hoe het ras ontstaan is, terwijl het aantal scheppers, wel tot een half dozijn zou kunnen worden opgevoerd.

Terwijl de Plymouth Rocks een naam dragen, welke oorspronkelijk gegeven was aan een reeds spoedig na het ontstaan wederom uitgestorven ras, hebben daar tegenover de Wyandottes eerst een anderen naam gedragen of zelfs wel twee. Zij heetten namelijk aanvankelijk eerst „American Sebrights" en „Sebright Cochins".

In beide andere benamingen komt het woord „Sebright" voor en dit vond zijn oorsprong in het feit, dat men bij dit ras de teekening van de Sebright Bantams wilde aanfoeken.

De oorspronkelijke Wyandottes waren ontstaan uit doorgevoerde kruizingen tusschen Sebright Bantams (Sebright Krielen), gele Cochins, donkere Brahma's en zilvelaken Hollandsche hoenders (Hamburgers).

Dit ras ontving zijn huidige naam in Februari 1883 van een zekere Mr. Fred. Houdlette van Boston-Mass. Oorspronkelijk nam men aan dat de heer Houdlette den naam „Wyandotte" gekozen had, ter herinnering aan de Wyandotte-Indianen, waarvan thans de laatste afstammelingen hun wigwams hebben opgeslagen in het Noord-Oostelijke gedeelte van het Indianendistrict in Kansas. Mr. Houdlette deelde echter later mede, dat hij de dieren genoemd had naar een kustvaartuig van zijn vader, hetwelk „Wyandotte" heette.

In Januari 1912, ontmoetten wij den heer Houdlette op de pluimveetentoonstelling te Boston, waar deze krasse oude heer, de klassen der zilver Wyandottes monsterde en werd deze geschiedenis natuurlijk nog weer eens opgerakeld.

De oorspronkelijke kleurslag der Wyandottes was de zilveren varieteit.

Bij deze moeten alle veeren van borst, vleugels en rug bij de hennen, wit met zwarte smalle omzooming zijn, terwijl de halsveeren een zwarte schachtstreep met witte omranding vertoonen. Tot op den huidige dag is men er niet in geslaagd om alle veeren gelijk van omzooming te verkrijgen. Op de foto van de hen is duidelijk te zien, hoe veel donkerder de veeren van de dijen nog zijn.

Bij de hanen tref men dezelfde fout aan.

De borstveeren van den haan moeten geteekend zijn als bij de hen, terwijl de veeren van het hals- en zadelbehang een overlansche zwarte schachtstreep moeten hebben. De schouderveeren moeten voor zooverre zij zichtbaar zijn, geheel wit van kleur zijn.

De staartstuurveeren moeten zoowel bij den haan als bij de hen geheel zwart zijn, terwijl de sikkelveeren van den haan eveneens zwart moeten zijn.

De goud Wyandottes, welke spoedig na de zilverkleurigen hun intrede deden, komen in teekening geheel overeen met de laatsten, waar echter de zilverkleurigen wit van kleur zijn, daar vertoonen de goud Wyandottes een diepe gele tot geelbruine tint.

De witte Wyandottes, welke tegenwoordig het meest populair zijn en waaronder men de meest volmaakt gevormde exemplaren aantreft, zijn reeds in 1886 ontstaan uit de zilverkl. en sinds dat jaar gestadig in aantal toegenomen en thans mag men veilig aannemen, dat zij in aantal alle andere varieteiten overtreffen. De zwarte en gele Wyandottes werden in 1893 erkend. De zwarten werden groenglanzend verlangd en geheel zwart ook in het ondergevederte. Terwijl de Amerikaansche liefhebbers in hoofdzaak hun aandacht wijdten aan de kleur van het gevederte en het dons en er mee tevreden waren, indien de gele kleur der beenen althans aan de voetzolen geheel zuiver aanwezig was, dachten de Engelsche liefhebbers er anders over.

Deze verlangden de beenkleur zuiver geel en waren geneigd

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.

JONGE COLUMBIA WYANDOTTE HEN.

1e Prijs 1917.

een grijsachtige dons kleur van het gevederte toe te staan, zonder welke tegemoetkoming het niet mogelijk bleek de gele beenkleur der Wyandottes bij de zwarte exemplaren te verkrijgen.

De buff Wyandottes worden zuiver geel van kleur verlangd en wel wat de Engelschen noemen „buff". Deze kleur is uiterst moeilijk te verkrijgen. Oorspronkelijk vertoonden de dieren niet alleen zwarte of witte veeren, doch waren ook te ongelijk van kleur. De sierveeren waren namelijk veel te donker bij de hanen, terwijl de borsten der hennen in den regel te licht van kleur waren. Na vele jaren van teeltkeuze is men er in geslaagd om de egale diepe goudgele kleur te verkrijgen, welke wij ook bij de Cochins en Orpingtons kunnen bewonderen.

De Brahma's en Cochins hadden den liefhebbers bewondering afgedwongen door hunne prachtige kleurteekening en het was dan ook geen wonder, dat de fokkers beproefden enkele der fraaiste kleuren van deze beide rassen op de Wyandottes over te brengen, waarin zij dan ook uitmuntend geslaagd zijn.

Terwijl de silverpencilled Wyandottes in 1902 werden toegelaten tot den Standaard van Volmaaktheid, was dit reeds in 1901 gebeurd met de patrijkskleurigen.

Evenals men bij de Leghorns patrijkskleurigen en zilverpatrijkskleurigen aantreft, is dit het geval bij de Wyandottes. Het eenige verschil in de beide kleurslagen is gelegen in de grondkleur. Deze is bij de patrijkskleurigen geel tot bruin en bij de silverpencilled kleurslag wit of grijs.

De hanen zijn zwart aan borst, dijen en staart, alsmede aan den vleugelboog en de binnenvanen der slagpennen. De veeren van hals- en zadelbehang zijn wit met krachtig diepzwarte schachtstreep-teekening. De buitenvanen der slagpennen zijn wit, hetwelk ook geldt voor de zichtbare uiteinden der schouderveeren. De hennen zijn van een egaal grijze grondkleur. De veeren van borst, vleugels, rug en dijen zijn voorzien van drie zwarte strepen, welke evenwijdig aan elkaar en aan den omtrek van den veer loopen. De halsveeren zijn wit met zwarten schachtstreep.

De patrijkskleurige hanen hebben de meest schitterende kleuren. Zij zijn zwart in die deelen, welke deze kleur hebben bij de silverpencilled variëteit, terwijl het wit van hals en zadelveeren bij hun van een schitterende diepgele tot helder gele kleur is, waartegen de zwarte schachtstreep-teekening krachtig afsteekt. De schouderveeren zijn diep karmozijn-rood.

Bij de hennen heeft de grondkleur een geelbruine tint en moet deze zoo vrij mogelijk zijn van roodachtigen gloed. Deze beschrijving der kleur geldt echter uitsluitend voor de Europeesche standaard-eischen. In Amerika zijn de hanen, zoowel als de hennen veel donkerder van teekening en meer van eene roodbruine tint.

De kleur der lichte Brahma's werd eveneens op de Wyandottes overgebracht en de hierbij afgebeelde jonge hen, is er een goed voorbeeld van. Bij de Wyandottes noemt men deze kleur Columbia, terwijl de Hollandsche benaming voor deze soort kleurteekening, welke bij verscheidene rassen voorkomt „hermelijn" is.

De veeren van het lichaam zijn wit voor zoo-

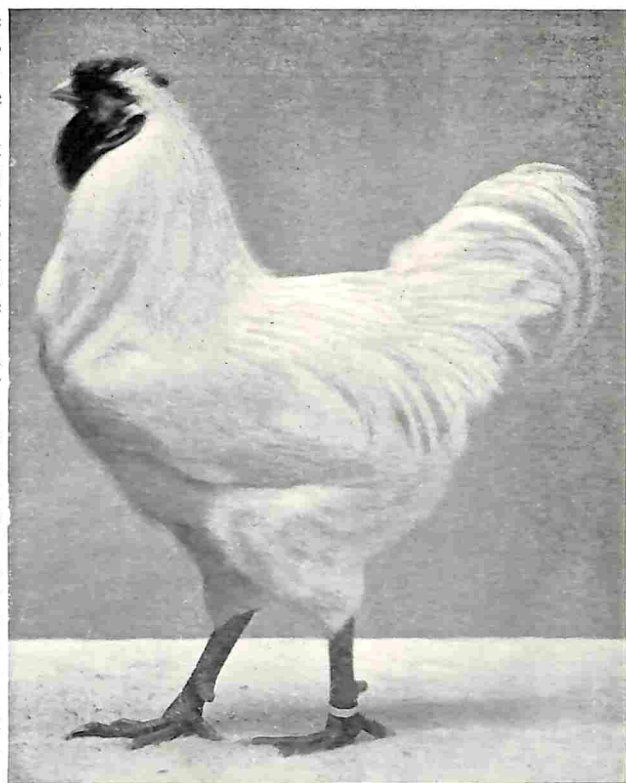

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.

JONGE WITTE WYANDOTTE HAAN.

1e Prijs Utrecht 1916.

ren is echter grijsachtig. De halsveeren van den haan, zoowel als van de hen, vertoonen de bekende schachttekening, doch dan in zeer sterke mate. De staartveeren zijn zuiver zwart, terwijl de rij staartdekveeren een smalle witte omzooming vertoont bij de hennen. De hennen hebben ook zwarte sikkelveeren, terwijl enkele der staartdekveeren als overgang een sikkelveer vertoonen. De eigenlijke zadelveeren moeten echter zuiver wit van kleur zijn. De binnenvanen der groote en kleine slagpenen zijn zwart, doch zijn niet zichtbaar, wanneer de vleugels gesloten gedragen worden, zoodat deze voor het oog geheel wit schijnen te zijn.

Door een kruizing van witte en goud Wyandottes ontstonden de zeer fraaie buff laced Wyandottes, welke geheel met de goud Wyandottes in kleur overeen komen, doch met dit verschil, dat al het zwart der goud Wyandottes bij deze kleurslag wit is. De veeren zijn dus alle wit omzoomd.

Zeër nauw aan deze kleurslag verwant zijn de blue laced Wyandottes, welke inplaats van de witte omzooming een blauwe omzooming vertoonen. Beide variëteiten zijn hier te lande steeds op onze groote tentoonstellingen aanwezig geweest, doch de laatste jaren hebben wij er vergeefs naar uit gezien.

De koekoek Wyandottes zijn weinig verbreid en moeten de scherpe afteekening hebben, welke bij de Plymouth Rocks aanwezig is, doch het heeft er nog niet veel van.

De blauwe Wyandottes zijn in de laatste jaren in Engeland zeer populair geworden. Men tracht bij dit ras een zuiver blauwe kleur te krijgen, ook in de sierveeren en men is daarin reeds aardig vooruitgegaan. Tengevolge van de heterozygotische eigenschap van de blauwe kleur der hennen vallen er telkenjare vele miskleurige kuikens, zelfs tot 40% en blijft de fokkerij daarom steeds moeilijk.

De pile of roodgezadelde Wyandottes welke in Engeland ontstaan zijn, koomen overeen met de pile Vechtkrielen en — Leghorns.

De hanen zijn rood in hals- en zadelbehang, alsmede op de schouderveeren, terwijl de buitenvlag der vleugelpennen eveneens bruin van kleur is. De hennen zijn geheel met uitzondering van den hals, welke geelbruin en de borst, welke roodbruin tot zalmkleurig van tint is. Overigens zijn de dieren geheel wit.

In Amerika zagen wij eenige buff Columbia Wyandottes. Deze kwamen geheel met de columbia Wyandottes in kleur overeen, doch waren geel, waar deze wit zijn.

Deze kleurslag ontstond in Amerika.

In Engeland slaagde men er in witgezoomde zwarte Wyandottes te fokken, doch deze kleur is voorloopig nog weinig verspreid en hier te lande hebben wij er dan ook geen exemplaren van gezien.

De Wyandotte-variëteiten, hoewel allen den naam van Wyandottes dragende, verschillen in type soms zoo aanmerkelijk, dat men zich soms nauwelijks in kan denken met twee kleurslagen van één ras te doen te hebben. In Europa is het type-verschil der variëteiten onderling veel grooter dan in Amerika, waar bij de beoordeeling het type vóór alles gaat. Hier te lande, doch vooral in Engeland was men al tevreden als de dieren maar een rozekam en gele beenen hadden. In de laatste jaren is hierin verbetering gekomen, doch de minder populaire variëteiten, blijven natuurlijk in type vaak nog verre ten achter bij de meer algemeen verspreide kleurslagen.

Niet alleen dat de hoogte en beenhoogte sterk

varieëeren, doch ook de ruglengte loopt bij de onderscheidene variëteiten sterk uiteen, zelfs bij één kleurslag treft men dieren van absoluut uiteenlopende vormen aan.

De jonge witte hen en de jonge zilver hen zijn voorbeelden van het kortrugge type; vooral de witte hen is zeer kort van rug.

Een zeer groote tegenstelling daarmede

vormt de goud Wyandotte hen, welke niet alleen zeer lang van rug is, doch tevens een langen staart vertoont. Men zal hieruit kunnen opmaken dat er nog al wat spelen mogelijk is hier te lande bij het beoordeelen van Wyandottes.

De jonge Columbia heeft een matiglangrug, hetgeen eveneens gezegd mag worden van de zwarte en de oude witte hen. Deze drie hennen zijn van het gematigde type.

De beide witte Wyandotte hanen vormen eveneens een contrast.

Terwijl de jonge haan, welke te Utrecht won, vrij lang van type is, vertoont de Chicago-winner een beslist kortgedrongen model.

De afbeeldingen welke bij dit artikel gaan, geven een buitengewoon goed idee van de vormvariaties, welke bij dit ras voorkomen, doch geven niet volkomen het ideaal weer.

De ideale Wyandotte haan, moet eenigszins gedrongen van bouw zijn en moet hoe ook gezien, fraai geronde contourlijnen vertoonen, en nergens scherpe hoeken. De gevulde hals moet enigzins achterwaarts gedragen worden, waardoor de rug korter lijkt dan deze in werkelijkheid is. Hals- en behang moeten goed ontwikkeld zijn. De borst moet breed zijn en vrij diep.

De vleugels moeten goed aangesloten gedragen worden. De sikkelveeren mogen niet zoo krachtig ontwikkeld zijn, dat zij van terzijde gezien, buiten de staartstuurveeren uitsteken. De kleine sikkelveeren moeten de staartveeren goed bedekken en zonder gaping in de zadelveeren overgaan.

De rug is kort en breed tusschen de schouders. Het lichaam moet gedragen worden op een paar stevige beenen, flink van elkaar geplaatst. De dijen zijn middellang. De loopbeenen, welke middellang zijn, moeten krachtig zijn en van een diep-gele kleur. Het aantal teenen bedraagt vier stuks.

De kop van den Wyandotte-haan mag niet grof zijn. De kinlellen zijn kortrood, terwijl de matig ontwikkelde ooren rood moeten zijn, zonder het minste wit er in.

De rozekam der Wyandottes is van een geheel op zich zelf staand type. De kam moet dicht aan den kop liggen, terwijl de doorn, welke niet te lang mag zijn de buiging van den nek moet volgen en beslist niet omhoog mag staan.

De meeste dezer raskenmerken gelden ook voor de hen. Zij heeft een aanmerkelijk kleineren kam en dito kinlellen. De staart moet waaierweldig gespreid gedragen worden, terwijl het zadel lichtelijk gevormd moet zijn.

De rug moet vrij kort tot middellang zijn.

De jonge Wyandottes vertoonen iets slankere vormen dan de overjarige dieren. In den regel zijn de laatsten wat type aangaat beter, terwijl de eersten en dit betreft vooral de hanen, in kamvorm beter zijn.

De Wyandottes zijn uitnemende legkippen. Zij leggen bruine eieren, van lichtbruin tot donkerbruin getint en vrij groot zijn. De hennen leggen, wanneer goed verzorgd, uitnemend in den winter. De diensten van dit ras worden vaak ingeroepen, wanneer men kuikens wil fokken. De hennen zijn namelijk uitnemende broedsters en goede moeders, welke voor het meerendeel voorzichtig met hun kuikens om gaan.

De Nut-Wyandottes en dit betreft in hoofdzaak de witte kleurslag, hebben in Engeland het meerendeel der prijzen gewonnen en hebben het in eieraantal slechts tegen de witte Leghorns moeten afleggen. Wat den winterleg aangaat, stonden zij op sommige legwedstrijden echter verre boven aan.

Overneming verboden.

C. S. TH. VAN GINK.

Spreekwoorden van Russische Joden.

Stuurt men een dwaas naar de markt, dan hebben de kooplieden pret.

Een kip, die kraait, een goj, die Joodsch spreekt, en een vrouw, die Talmoed studeert,— deugen geen van allen.

Een leidekker en een schoorsteenveger mogen niet als getuigen gehoord worden, want beiden stellen hun leven voor geld in

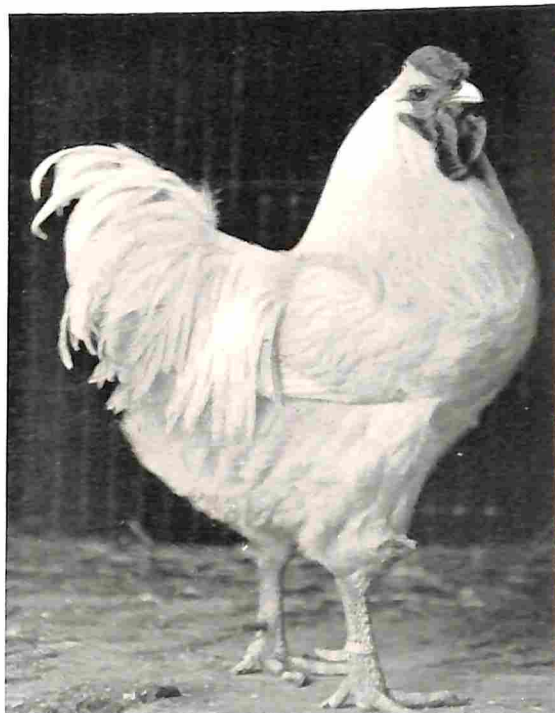

Foto C. S. Th. v. Gink.

DE WYANDOTTES.
OUDE WITTE WYANDOTTE HAAN.
1e Prijs Chicago 1912.

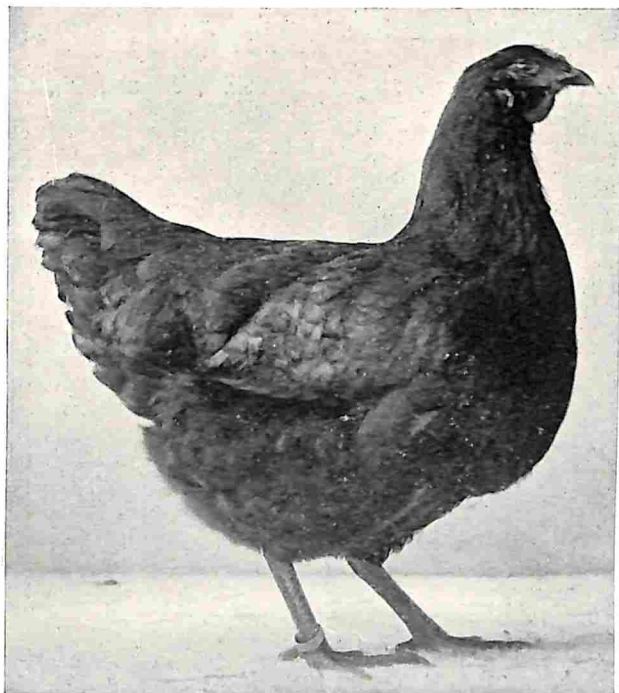

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.
JONGE ZWARTE WYANDOTTE HEN.
1e Prijs Leiden 1917.

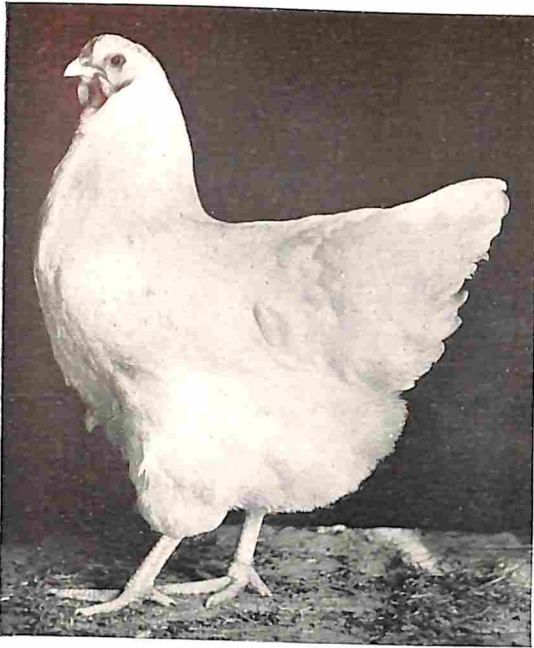

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.
OUDE WIT WYANDOTTE HEN.
1e Prijs Chicago 1912.

HET AMERIKAANSCH DUEL

DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(39) (Geautoriseerde Vertaling).

„BEDENK hoe hij in vier weken gerezen is als een pannekoek!” riep Nathanael Mobson. „En zijn baard liet staan als een Rus. En zijn heele gedrag hier aan boord? Zijn idee, de „Free Love” tot elken prijs vlot te krijgen? Tom was nooit op dat denkbeeld gekomen. Deze Tom is een bedrieger, en als u blijft stilzitten, dan zal ik er een eind aan maken. Ik geef de zaak nog vandaag in handen der politie”.

„Dat zul je laten!” sprak oom Sam, wiens aanvankelijke zekerheid toch een beetje begon te wankelen. „Als deze Tom een bedrieger is, dan ben ik alleen de bedrogene, en komt het mij alleen toe, hem te laten straffen”.

„En ondertusschen vlucht hij God weet waarheen”.

„Laat hem dan maar loopen!” antwoordde de oom kalm. „Hij heeft mij geamuseerd, en ik zal hem niet op een zoo onhebbelijke manier daarvoor bedanken. Hier heb je vijfhonderd dollar, reis naar Chicago en maak er plezier. Doe met dien Patrick Peppercorn in Chicago wat je wilt. Als de vent werkelijk wissels vervalscht heeft, dan verdient hij niet beter dan opgesloten te worden. Maar Tom raak je niet ook maar met je pink aan, anders ben je hier voor den laatsten maal aan boord geweest!”

Daarop floot hij om een nieuwe flesch whisky, want de oude was intusschen leeggeraakt. Benjamin schoot toe en zette de nieuwe flesch op tafel.

„Maak de boot klaar!” beval Sam Shuttlecock. „Mr. Mobson wil naar Tampa terug. En dan wacht je tot meneer Tom komt! Acht dagen wachten jullie op dezelfde plaats, waar je hem gisteren verlaten hebt. En wee je gebeente, als je hem niet terugbrengt!”

Hij vergezeld Nathanael Mobson zelfs tot aan de valreep. „Wees niet somber, jongen!” troostte hij hem. „Er moeten ook zulke kerels zijn als jij bent. Anders zouden de anderen zich al te erg vervelen”.

Nathanael balde zijn vuist in den zak waar de vijfhonderd dollar zaten en nam zwiingend afscheid.

„Uw oogen zullen vanzelf wel opengaan!” riep hij tegen oom Sam, toen de boot afvoer. „En dan zult u inzien, wie in werkelijkheid de fatsoenlijke kerel is geweest”.

„Allright” riep oom Sam, zijn angel uitwerpende, maar een beetje argwaan was toch bij hem opgekomen.

Toen de boot in Tampa aanlegde, sprong Nathanael Mobson er uit, zonder zich verder om Joshua en Benjamin te bekommeren.

„Mr. Mobson!” riep Benjamin, terwijl hij zijn hand ophield, „u vergeet wat!”

„Jawel!” bevestigde Joshua en stak ook zijn hand op. „Het is erg warm, en goede whisky is duur!”

Nathanael Mobson wierp hun een dollar toe en snelde weg. „Nu naar Gladys!” riep hij en kocht een mooie bouquet bloemen.

Maar Gladys lag met lichte koorts te bed en was niet te spreken. De bloemen werden in dank aangenomen. Met het verlof morgen terug te mogen komen, verliet hij het huis als een halve overwinnaar. Hij verzuimde niet, een blik op het tegenoverliggende huis te werpen.

En daar Maggie juist uit het raam keek, maakte hij daaruit op, dat Tom's kamer aan een ander verhuurd was.

de waagschaal.

Men geve zijn vrienden een slechten raad en zijn vijanden een goeden. (Immers beiden zullen wel het tegenovergestelde doen van hetgeen men hun aanraadt.)

God betaalt eerlijk, maar langzaam.

Zich krabben en borgen helpt slechts voor een oogenblik.

Zwijgen is goed, spreken nog beter.

Gij moogt U niet verheugen wanneer Uw vijand valt; gij zijt echter niet verplicht hem op de been te helpen.

H.

De bedrieger was dus werkelijk weg. Tom zat wegens wisselvervalsching in Chicago. Nu stond niemand hem meer bij Gladys in den weg.

Patrick Peppercorn zat terzelfder tijd op de sofa in de door Tom Fleitman bij juffrouw Nolte gehuurde kamer. Maggie verliet het raam waar zij naar het weer had gezien en ging naast hem zitten. Zij overlegden of ze ergens in een restaurant zouden gaan eten. Want wat juffrouw Nolte hun tot dusverre ten eten had gegeven, bleek niet geheel voldoende te zijn.

„Laten we toch gaan!” zei Maggie, hem aanstootende.

„Laten we gaan!” lachte hij, terwijl hij bleef zitten. „Ik kan gaan en jij kunt gaan. Maar samen kunnen we niet gaan. Dat zou me een gepraat geven in deze kleine stad, als de eerbare Tom Fleitman plotseling met een wildvreemde dame arm in arm door de straten liep. Denk eens aan, als wij Gladys ontmoetten! Ik moest van schaamte als Tom Fleitman voor haar in de aarde zinken”.

„Ha!” riep Maggie jaloersch. „Je wilt alleen gaan. Ik ken je, Patrick! Je bent een heel gevaarlijke man. Je wilt naar haar gaan, om aardigheden met haar uit te halen. Maar dat zal je niet lukken.”

En reeds maakte zij voor den spiegel haar verward haar in orde en zette er een fraai hoofddeksel met struisveeren op.

„Ik zal inkoopden doen!” vervolgde zij kortaf. „Maar whisky breng ik niet mee. Dat is niet goed voor je hart!”

„Wat dat aangaat,” lachte hij, „ben jij slechter als een heel vat whisky.”

„Des te meer moet je je in acht nemen!” dreigde ze, wierp hem een kushandje toe en ging naar buiten.

Hè! dacht hij en stond op. Ik kan haar toch niet alleen laten loopen. Misschien kom ik op die manier aan mijn whisky!

Maar op de gang liep hij juffrouw Nolte in de armen. Zij zette een zeer ontstemd gezicht.

„Mr. Fleitman!” sprak zij in edele verontwaardiging. „Zoo gaat het niet langer. U brengt mijn huis in opspraak.”

„Hoe zoo?” vroeg hij verbaasd.

„Het gaat niet,” decreeteerde juffrouw Nolte op beslist toon, „dat u met die dame op één kamer woont!”

„Het gaat zeer goed, juffrouw Nolte!” lachte hij. „De dame slaapt in mijn bed en ik slaap op de sofa. Die is wel wat hard en een beetje te kort, maar ik behelp me graag wat.”

„U moet twee kamers hebben!” meende de huisjuffrouw.

„Hebt u er dan nog een?” vroeg Patrick Peppercorn.

„Neen!” antwoordde juffrouw Nolte eenigszins spijtig. „Maar het is voldoende, als u mij de dubbele huur betaalt. Dan zal ik een oogje dicht doen!”

„U krijgt de driedubbele huur als u beide oogen dicht doet!” sprak Patrick Peppercorn en greep dadelijk naar zijn beurs.

„En u krijgt de viervoudige huur, als u aan niemand verraadt, dat deze dame in werkelijkheid mijn vrouw is”.

„O!” riep juffrouw Nolte verheugd, „God zij dank. Ik had al zoo'n medelijden met uwe vrouw. Zoo jong!”

„En al zoo verdorven!” glimlachte Patrick Peppercorn. „Wij zijn in stilte getrouwd. Maar niemand mag het weten. U weet toch, hoe mijn oom daarover denkt!”

„Is het dat!” riep ze. En fluisterend ging ze voort: „Nu, dat doet me plezier dat u Mr. Shuttlecock op die manier voor den gek houdt. Maar dan hebt u maar één kamer noodig!”

„Neen!” besliste Patrick Peppercorn. „Ik neem twee kamers. Anders komen de menschen ten slotte nog op het dwaze idee, dat we getrouwd zijn, en dat moet in ieder geval vermeden worden”.

Hij drukte haar honderd dollar in de rechterhand.

Vervol-

gens vloog hij het huis uit, om Maggie in 't oog te krijgen. Daar zij voor elken winkelbleef staan, was dat niet erg moeilijk. Op een afstand van vijftig pas volgde hij haar; zij kwam tot bij de haven.

Hier overvielen plotseling Joshua en Benjamin hem als een paar hongerige zeeleuwen. „Meneer

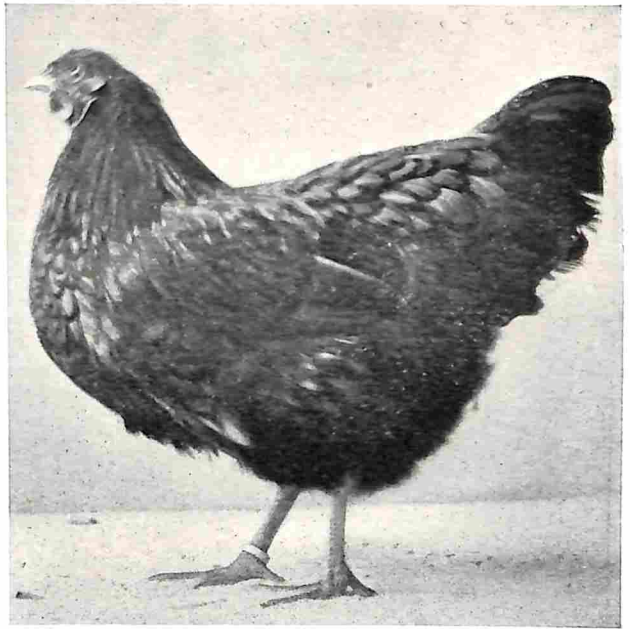

Foto C. S. Th. van Gink.

DE WYANDOTTES.
GOUD WYANDOTTE HEN.
1e Prijs Leiden 1917.

Tom!" schreeuwde Joshua en zijn zwart gezicht glom van vreugde als een pas gepoetste schoen.

„Meneer Tom moet meegaan!" zei Benjamin plechtstatig. „Mr. Shuttlecock heeft het bevolen. Wij mogen niet zonder meneer Tom terugkomen".

„Acht dagen moesten wij wachten", vulde Joshua aan, terwijl hij zijn hand ophief.

„Acht dagen", vroeg Patrick Peppercorn en greep in zijn zak. „Goed, acht dagen. Hoeveel kost dat?"

„Dat weet meneer Tom wel!" antwoordde Benjamin grinnkend.

„Honderd dollar!" stelde Patrick Peppercorn voor en ging, nadat zij hun twestemmig vreugdegehuil geëindigd hadden, met hen in de matrozenkroeg.

Daar liet hij zich een glas whisky geven, ledigde het snel en vorschte alles, wat in den tusschentijd aan boord van de „Free Love" voorgevallen was, uit de twee zwarte hoofden.

„Is Mr. Mobson aan boord geweest?" vroeg hij meesmuilend. „Die zal lieve dingen over mij verteld hebben."

„Hij zette een erg woedend gezicht!" antwoordde Joshua.

„Toen hij aankwam, of toen hij wegging?" vroeg Patrick Peppercorn nieuwsgierig.

„Toen hij wegging was hij nóg woedender!" antwoordde Benjamin.

„Hij heeft ons maar één dollar gegeven!" vulde Joshua aan.

„Dan is er geen haast!" lachte Patrick Peppercorn opstaande.

„Ik heb nu nog geen tijd. Maar als jullie Mr. Mobson ontmoet, moet je hem mijn vriendelijke groeten brengen! Zeg hem, dat hij moet oppassen bij zijn ijver niet te struikelen!"

Toen hij thuiskwam, was Maggie al teruggekeerd.

„Waar ben je geweest?" onderzocht zij.

„Ik had zoo'n dorst!" bekende hij ietwat benepen.

„Dan heb je geen whisky meer noodig!" meende zij en nam de nieuwe flesch, die zij juist op tafel gezet had, weg.

„Maggie!" riep hij en omarmde haar vurig.

Toen keek zij hem vriendelijk aan en zette de flesch weder op tafel.

Den volgenden morgen kreeg Nathanael Mobson een telegram van Sniffler & Co. met het verzoek, zich terstond op reis te begeven. Daar hij tot het vertrek van den trein nog maar twee uur tijd had, haastte hij zich om naar Gladys' toestand te informeren.

Toen hij om den hoek der Manila Avenue kwam, stiet hij plotseling op Joshua en Benjamin.

„U moet de groeten hebben van meneer Tom!" riep Joshua grinnkend.

„U moet oppassen niet te struikelen, Mr. Mobson!" vulde Benjamin ernstig aan.

„Is hij nog hier?" riep Nathanael Mobson buiten zich zelf. Als op kommando knikten de beide zwarte hoofden. Vervolgens hielden Joshua en Benjamin hun hand op.

Maar hij wierp hun slechts een vernietigenden blik toe en vloog weg. Daar dreigde gevaar! Het was de hoogste tijd, Gladys over den bedrieger in te lichten.

Zij ontving hem, in een leunstoel zittend, haar hoofd en rug door kussens gesteund. Haar gezicht was bleek en haar oogen staarden groot en pijnlijk voor zich heen. Nauwelijks hief ze haar hand op, toen hij haar begroette. Hij overgoot haar met een stroom deelnemende woorden.

„O!" zuchtte zij zwakjes. „Het is al weer beter met me".

„Dat doet mij hartelijk genoegen!" sprak hij en richtte zich op als een gladiator, die zich gereed maakt zijn vijand den doodsteek te geven. „Ik heb u zéér belangrijke mededeelingen te doen. En ik zou niet graag willen, dat uw toestand daaronder te lijden had."

Ze schudde zacht het hoofd.

„Het is dit", vervolgde hij met nadruk, „de man, dien u en

ik en wij allen voor Tom Fleitman gehouden hebben, is een bedrieger".

„Ja, hij is een bedrieger!" herhaalde zij zwak en sloot de oogen.

„Hij is in 't geheel niet Tom Fleitman, mijn neef, maar een bedrieger, die zeer op hem lijkt en die valschelijk zijn naam heeft aangenomen".

Zij opende haar oogen weer. Haar wangen kregen kleur. Zij keek naar Nathanael Mobson, alsof ze juist uit een andere wereld kwam en zich eerst oriënteren moest.

„Wat zegt u daarvan, juffrouw Schwab!" riep hij triomfante-lijk uit. „Ik ben er trotsch op, dat het mij gelukt is dezen bedrieger te ontmaskeren".

„Is hij niet Tom Fleitman?" vroeg ze langzaam, terwijl haar wangen vuurrood werden. „Wie is hij dan?"

„Een bedrieger!" zei hij. „Ik weet nog niet hoe hij in werkelijkheid heet. Maar dat zal weldra blijken. Hij is nog hier in Tampa en vermoedt er niets van, dat het zwaard der gerechtigheid reeds boven zijn hoofd zweeft, om hem te verpletteren. Want dat hij nog andere strafbare dingen op zijn geweten heeft, is zoo goed als zeker. Waarom zou hij anders eens anders naam aannemen? Dat u er niets van merkte, juffrouw Schwab, is zoo vreemd niet. U kende hem immers maar oppervlakkig. Maar oom Sam en ik! Dat wij beiden er ingeloopt zijn, dat is bijna onbegrijpelijk! Ik moet echter zeggen, dat ik dadelijk den man wantrouwde. Maar nu zal ik hem verpletteren met mijn bewijzen."

Gladys streek zich over het brandende, van vreugde brandende gezicht en glimlachte. Daarop hief zij zich op en ging recht op zitten. Zij was door deze mededeeling ineens totaal genezen. De man, die daar aan de overzijde die vreemde vrouw gekust had, was in 't geheel niet Tom Fleitman. Dat stond voor haar vast.

En zij kon weer in Tom Fleitman gelooven.

„Weet u misschien, waar die bedrieger zich ophoudt?" vroeg hij.

Zij schudde zacht het hoofd. Een zeer duidelijk gevoel zeide haar, dat deze bedrieger een man van eer was. Zij herinnerde zich plotseling de scène bij het gat van den stoomketel. Want alleen een man van eer kon op het denkbeeld komen, voor haar in een viezen stoomketel beschutting te zoeken. Nu begreep zij ook de leugen, waardoor deze man haar den weg tot Sam Shuttlecock's hart gebaand had. Hij was zeker een goed vriend van Tom, en zij kon in 't geheel niet boos op hem zijn.

„Waar is Tom?" vroeg zij eindelijk.

„In Chicago!" antwoordde Nathanael Mobson naar waarheid. „Hij zit in de gevangenis wegens quadrigamie en wisselvervalsching".

„Dat is onmogelijk!" kreunde zij.

„Ik beklaag hem zeer", sprak Nathanael Mobson, „maar het is helaas niet mogelijk daaraan te twijfelen".

„Tom vervalscht geen wissels!" antwoordde zij, diep adem halend.

„Alles zal spoedig wel blijken!" sprak Nathanael Mobson met een handbeweging, die deernis moest uitdrukken. „Ik zal dadelijk naar Chicago gaan, om te redden, wat nog te redden is. Ik zal hem verdedigen, alleen al omdat hij mijn neef is. In zulke gevallen komen alle persoonlijke bezwaren op den achtergrond; het gaat er nu alleen om, de eer der familie te beschermen. Van de wisselvervalsching zal ik hem misschien vrijpleiten. Maar met die quadrigamie weet ik geen weg. Denkt u eens aan, juffrouw Schwab, vier vrouwen tegelijk te trouwen!"

„Dat heeft Tom niet gedaan!" antwoordde zij zacht. „Misschien heeft dat een ander gedaan, en moet de onschuldige Tom daarvoor boeten."

„Eenander?" herhaalde Nathanael Mobson. „Wie zou dat dan zijn?"

„De bedrieger!" antwoordde zij en wees naar buiten.

„Onzin!" zei hij ontstemd, want hij voelde de logische kracht van dit vermoeden als een stoot tegen zijn hart. „Dit is geheel en al uitgesloten. Bedenkt u eens, tot welke verschrikkelijke gevolgtrekkingen dit leiden zou. Dat tusschen de twee een afspraak gemaakt is, moet als bewezen worden aangenomen. Maar nu komt de vraag: zou de één zich voor den ander laten opsluiten, als hij onschuldig was? Was het hem niet steeds mogelijk, den ander te laten vervolgen om zijn eigen onschuld duidelijk te bewijzen? Tom is dus niet onschuldig. Hij is minstens medeplichtige, als hij niet de hoofdschuldige is".

„U zoudt u zeker nooit voor een ander laten opsluiten, Mr. Mobson?" vroeg zij glimlachend.

„Neen!" riep hij beslist en hij rilde van afschuw. „Dat ware de justitie opzettelijk op een dwaalspoor brengen. Ik zou dat nooit met mijn plichten als mensch en advocaat voor vereenigbaar houden".

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

GEZICHT OP SCHELLINKHOUT.